వసంత

'శ్రీచదరం'

మూర్తి తన స్నేహ బృందంతో స్టేషనుకు చేరుకున్నాడు. రైలు రావడానికింకా సుమారు ఓ అరగంట టైముంది. వారిలో ఓ స్నేహితుడన్నాడు, "మూర్తి ఈ వేళ్ళ వరకూ మన తోటిగుమస్తా. రేపటినుండి ఎకౌంటెంటు దొరగారవుతున్నారు. దొరగారికి కొన్నాళ్ళ తరువాత మనం జ్ఞాపకముంటామా ?" మరియొక స్నేహితుడు "కొన్నాళ్ళ తరువాతేమిట్రా అప్రాచ్యుడా ! 'ఈ స్టేషను విడిచిపెట్టిన తరువాత నుండి' అనాలి. ఇది నా సవరణ" అన్నాడు.

"మన ఆరు సంవత్సరాల స్నేహం అంత క్షణాలమీద మరచిపోగలది గాదు. నే నెకౌంటెంటు నైనా ఆఫీసులో మాత్రమే ! ఆఫీసు వెలుపల మీలాంటి వాడినే. మీరు కూడా నాలా డిపార్టు మెంటలు టెస్టు పాసయి ఎంత త్వరగా ఎకౌంటెంట్లు అవుతారా అని ఎదురు చూస్తానురా అబ్బాయిలు." అన్నాడు మూర్తి తన మిత్రులను ప్రోత్సహిస్తూ.

ఇంతలో రైలు ప్లాటుఫారంపై నిలబడింది. మూర్తి త్వరగా రైలుపెట్టె ఎక్కి జాగా చూచుకొని తన సామానంత బండిలో కెక్కించుకున్నాడు.

"మనవాడు బ్రహ్మచారి గాబట్టి ఈ స్వల్ప సామానులతో ఇంత తేలిగ్గా రైలెక్క గలిగేడు. అదే మనబోటి సంసారులైతే ! మన సంసారం అందులోనూ శ్రీమతి గారి నిత్య కృత్యాల్లో అవసరమైన చీపురుకట్ట మొదలు రుబ్బు రోలు వరకూ కూడా లేకపోతే మన ట్రాన్సుఫరు మాట దేవుడెరుగు గాని డిస్మిస్ వరకూ వస్తుం" దన్నాడు ఓ స్నేహితుడు.

"వట్టిసామాను లేమిట్రా నాన్నా! శ్రీమతి గారి నుండి చిట్టిపాప వరకూ ఈ రష్‌లో ఎగుమతి చేయడం అంత తేలిక గాదు" అన్నాడు మరియొక స్నేహితుడు. ఇంతలో గార్డు విజిల్ ఇచ్చి పచ్చజెండా ఊపేడు. రైలు 'ఈ జనాన్ని మోయలేనో' యన్నట్లు ఏడుపువంటి ఓ అరపు అరచి చాలా కష్టంగా కదిలింది. రైలు

మోషన్‌లో మూర్తి స్నేహితు లందరికీ మరోసారి కరస్పర్శ చేసేడు.

"క్రొత్త ఆఫీసులో ఛార్జి తీసుకున్న తరువాత పరిస్థితు లెలా గున్నవీ వివరాలతో ఉత్తరం రాయరా" అన్నాడు ఓ స్నేహితుడు. ఇంతలో రైలు ప్లాటుఫారం విడిచి పెట్టింది.

మూర్తి రైల్లో తన సీటులో కూర్చున్నాడు. అతనికి రైలు స్నేహికూ లింకా జతపడలేదు - రైల్లో బాతాఖానీకి. ఓసారి తన ఆరు సంవత్సరాల ఖర్గపూరు ఉద్యోగానుభవాన్ని జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నాడు. తను బి. ఏ. పాసయిన తరువాత రైల్వే ఉద్యోగానికి ఖర్గపూరుకు వచ్చేడు. ఈ ఉద్యోగంలో డిపార్టుమెంటు టెస్టులు పాసయితే వెంటనే ఉన్నత ఉద్యోగానికి ప్రమోషను దొరుకుతుంది. ఈ అవకాశాన్ని మూర్తి సద్వినియోగం చేయదలచి ఉద్యోగంలో ప్రవేశించి, నాటినుండీ ఈ టెస్టులకు కావలసిన పుస్తకములు సంపాదించి చదువు ప్రారంభించాడు. ఆ ప్రవాసాంధ్ర పట్టణములో తెలుగు విద్యార్థులకు మాతృభాషలో విద్యబోధించేఉపాధ్యాయులరు దగుటవలన మూర్తి కొంతమంది విద్యార్థులకు ప్రయివేట్లు కూడా చెప్పవలసి వచ్చింది. ఇది కేవలం ప్రైవేట్ల వల్ల రాబడి మోజు కాదు మూర్తికి. తన దగ్గర చదువు కుంటా నన్న వాళ్ళను కాదనలేక మాత్రమే. మూర్తివద్ద చదువుకొని ఆంధ్రా యూనివర్సిటీ మెట్రిక్యులేషను పరీక్షకు వెళ్ళిన విద్యార్థుల ఫలితాలు బాగుండుట చేత మూర్తి ప్రయివేట్ల గిరాకీ చాలా హెచ్చుగానే ఉండేది. వాటితో పాటు మూర్తి ఈ ఆరు సంవత్సరాల్లో నూతన డిపార్టుమెంటు టెస్టులు పాసై తత్ఫలితంగా ఎకౌంటెంటుగా ప్రమోషను పొందేడు. ఇప్పుడు ఈ ప్రదేశాన్ని విడిచి బదిలీమీద మరొక స్థలానికి వెళుతున్నాడు. అచ్చట పరిస్థితులు ఎలా ఉంటాయో! వాస్తవానికి మూర్తి ఖర్గపురంలో తన ఆరు సంవత్సరముల అనుభవంతో ఓ విధంగా ఎడ్జష్టయ్యాడు. ఇప్పుడు మరొక చోటికి బదిలీ అంటే కొంచెం కష్టంగానే ఉంది అతనికి. గాని ప్రమోషను మానలేడు. అంతే గాదు, ఈ రేంకు వచ్చిన తరువాత ఒక చోట ఖాయంగా ఉంచరు. తరచు బదిలీలు చేస్తూనే ఉంటారు. ఈ ఊహల తరువాత ఇంకోటి జ్ఞాపకం వచ్చింది మూర్తికి. తల్లి దండ్రులు తన పెండ్లి ప్రసక్తి తెచ్చినప్పుడల్లా తన డిపార్టుమెంటు టెస్టు లయ్యేవరకూ తను పెళ్ళి చేసుకోనని నెట్టివేశాడు. ఇప్పుడు ఆ టెస్టుల అడ్డు తీరింది. అంతేగాదు, వాటి ఫలితంగా ప్రమోషను కూడా దొరికింది. ఇప్పుడు గృహస్థు అవడంలో అభ్యంతరం లేదు. ఈ ఊహతో మూర్తి కొంచెం అనుభవములేని ఉధృక్తం

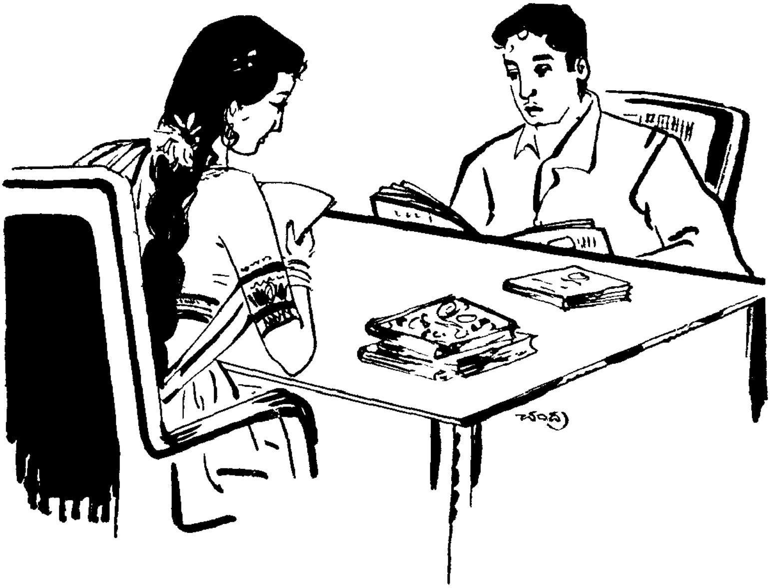

పొందేదు; తెలియకుండా మనస్సు సిగ్గుపడింది.

2

ఉదయం సుమారు ఎనిమిదిన్నర గంట లయింది. రైలు బిలాస్‌పూర్ చేరుకుంది. మూర్తి ఓపిగ్గా నిరీక్షిస్తున్న తన గమ్యస్థానం చేరేడు. కంపార్టుమెంటు తలుపు తీసి ప్లాటుఫారం ఓ సారి చూచాడు. తనకు తెలుసున్న ముఖాలు ఏవైనా కనిపిస్తాయా అనే ఆశతో. పరాయి రాష్ట్రంలో అందులోనూ క్రొత్త ప్రదేశంలో అంత సులువుగా ఎవరు తటస్థిస్తారు? డిష్ట్రిక్టు ఇంజనీరుకు ఒక ఉత్తరం మాత్రము వ్రాసేడు తను ఆవేళ మెయిలులో వస్తున్నట్లున్నూ, ఛార్జి తీసుకుంటున్నట్లున్నూ. అయితే మాత్రం ఇంజనీరు తను గురించి నుకు వస్తాడా? ఓ కూలీని పిలిచి తన సామాన్లన్నీ రైలులోనుండి ప్లాటుఫారం మీదికి దింపించాడు. ఇంతలో ఎవరో వ్యక్తి ముందు నిలబడి మూర్తి ముఖంలోకి చూచి చిన్న చిరునవ్వు విసరేడు, పలకరిస్తున్నట్లు వ్యక్తపరుస్తూ. ఆ నవ్వు అతనికి స్వతస్సిద్ధంగా వచ్చింది మాత్రం కాదు. మూర్తి ఆ వ్యక్తి ముఖంలోకి చూచాడు. మూర్తి గుండె కొద్దిగా హెచ్చుస్థాయిలో కొట్టుకోవడం మొదలు పెట్టింది. ఆ వ్యక్తేనా?...అప్రయత్నంగానూ తలవని తలంపు గానూ తారసిల్లిన ఆ చూడగానే మూర్తికి నాల్రేళ గిన ఓ సంఘటన జ్ఞా

మూర్తి 'శేఖరం' అనే గుమస్తాగారి ఇంట్లో ఆయన కుమార్తె 'వసంత' అనే అమ్మాయికి ప్రయివేటు చెప్పేవాడు. వసంతకు అప్పటికి సుమారు పదహారేండ్ల వయస్సు. ఆమె పసిడివన్నె గల్గి గులాబీరేకల వంటి లేత చెక్కిళ్ళు, తామరరేకల వంటి చక్కటి విశాల నేత్రాలు, ఏపుగా పెరిగిన ముంగురులతో ఆమె చాలా అందంగా ఆకర్షణీయంగా ఉండేది. అంద చందాలకి తోడుగా భగవంతుడు ఆమెలో తెలివితేటలూ, చలాకీతనం కొంచెం హెచ్చుపాళ్ళే కూర్చేడు. ఆమె ఎనిమిదవ తరగతి వరకూ స్కూలులో చదివింది. ఆ తరువాత ఆమె యుక్త వయస్కురాలైనతరువాత కారణాంతరాల చేత తండ్రి స్కూలు మాన్పించి ఇంట్లో ప్రయివేటు చదివించేవాడు. మూర్తి ప్రయివేటు చెప్పే ప్రావీణ్యత గురించి ఆ ప్రాంతంలో మారుమ్రోగే ఆ సమయంలో శేఖరంగారు మూర్తిని తన ఇంటికి వచ్చి తన కుమార్తెకు ప్రైవేటు చెప్పవలసిందిగా కోరి నియమించేరు. మూర్తి సాయంకాలం ప్రతి రోజూ ఓ గంట వాసంతికి ప్రయివేటు చెప్పేవాడు. ప్రతీరోజూ మూర్తి రావడం పాత పాఠాలు అడగడం, క్రొత్త పాఠాలు బోధించటం, లెక్కలు చేయటం ఆ తరువాత ప్రైము ప్రకారము ముగించి వెళ్ళిపోతూ ఉండేవాడు. వసంత తెలివైనదగుటచేత పాఠాలు బోధించుటకు మూర్తికి హెచ్చు టైము పట్టేది కాదు. తన ఇంటి వద్ద ఇంకా చాలామంది విద్యార్థులు నిరీక్షిస్తుండటంచేత కాలాన్ని వృధా పుచ్చకుండా వసంత పాఠాలు ముగించి వెళ్ళిపోయేవాడు. వసంత తెలివి తేటలు జూచి మనస్సులోనే మెచ్చుకొనేవాడు. అంతేగాని ఆమె అందాన్ని కళ్ళారా చూచి ఆనందించిన పాపాన్నెరుగడు.గాని కొన్నాళ్ళ తరువాత మూర్తి వసంత ఇంటికి వచ్చేటప్పుడూ తిరిగి వెళ్ళేటప్పుడు దారిలో కొంతమంది స్ట్రీట్ రోమియోలు ఇతన్ని దెప్పుతుండేవారు ఇన్‌డైరెక్టుగా. ముందులో కొన్నాళ్ళు అర్థం చేసుకోక అర్థమైన తరువాత వాళ్ళతో పేచీ పెట్టుకోవడం ఇష్టంలేక మూర్తి తల వంచుకొని వెళ్ళిపోతూండేవాడు. ఆ మాటలు మూర్తికి ఇంకా జ్ఞాపమున్నాయి. "మంచి లక్కీ ఛేన్సురా వీడిది; ప్రైవేటు చెపుతున్నాడురా; అన్ని చదువులూ నేర్పుతున్నాడు రా? తిరిగి ప్రయివేటు ఫీజు కూడానుటా; 'నీవును బ్రహ్మచారివి, నేనును అవివాహితురాలను' అని శ్రీనాధుడు పార్వతీ కళ్యాణంలో వ్రాసినట్లు ఇద్దరు బ్రహ్మచారులేగా!" అని ఆ స్ట్రీటు రోమియోలు ఒకరి తరువాత మరియొకరు క్రమంగా ఒక్కొక్క చరణం పూర్తి జేసేవారు. ఈ మాటలు మూర్తి హృదయానికి ములుకుల్లా గుచ్చుకొనేవి. కాని ఏమి చేస్తాడు? వీళ్ళకు జడిసి ప్రయివేటు

యువ

చెప్పడం మాని వసంతను నల్లేట్లో విడవ లేదు గదా? ఓపిగ్గా రోజులు గడచి పోతున్నాయి. అప్పటికి సుమారు నెల రోజు లున్నాయి వసంత పరీక్షలు. మూర్తికి ఆరోగ్యం సరిలేక నాల్గు రోజులు వసంత ఇంటికి ప్రయివేటుకు వెళ్ళలేదు. ఐదవరోజు ఆఫీసునుండి తిన్నగా వసంత ఇంటికి వచ్చాడు. ఇల్లు తాళం వేసుంది. ప్రక్కింటావిడ వీధిలో నిలబడి ఉంది. ఆమెను అడిగేడు మూర్తి, ఏమండీ! శేఖరం గారు ఊరికి వెళ్ళేరా? ఎప్పుడు వస్తారో మీకు తెలుసా?"

"ఊరికి వెళ్ళారు నాయనా! ఇంక వస్తారని అనుకోను. ఇంక వాళ్ళను మరచిపో!" అంటూ నిర్లక్ష్యంగా ఆమె ఇంట్లోకి వెళ్ళిపోయింది. అంతేగాదు ఆమె జవాబులో ఏదో హేళనకూడా వ్యక్తమయ్యింది. మూర్తి మనస్సు చివుక్కుమంది. కాని 'ప్రపంచము తన్నెందుకు అర్థం చేసుకోవడంలేదో, ఇంత గుడ్డిగా ఎందుకు ఆరోపిస్తుందో, తెలియక బాధపడ్డాడు. కనీసం శేఖరం గారి కుటుంబానికి తనప్రవర్తన పూర్తిగా తెలుసు. వాళ్ళయినా తనకు చెప్పకుండా ఎందుకు వెళ్ళిపోయారు? బహుశా వసంత తల్లిదండ్రులేమైనా అనుమానించారా? అలా అనుమానించడానికి ఆస్కారం కలిగేటట్లు తనెప్పుడూ ప్రవర్తించలేదే? జవాబు లేని ఈ సమస్యను మనసులో చర్చించుకుంటూ ఇంటికి వెళ్ళి పోయాడు మూర్తి...' ఇదంతా కళ్ళకు కట్టినట్టు అయింది మూర్తికి. ఈయన ఆ శేఖరంగారే! వీరెందుకున్నారు ఇక్కడ? తనగురించి స్టేషనుకు వచ్చారా లేక ఇంకేమైనా పనిమీద వచ్చి తన్ను చూడగానే పలకరించారా? ఈ ఊహలతో మూర్తి ఉక్కిరిబిక్కిరవు తున్నాడు.

అదే సమయంలో శేఖరం కూడా మనస్సులో ఏదో బాధపడుతున్నాడు. మూర్తిని చూడగానే గతించిన సంఘటన జ్ఞాపకానికి వచ్చింది. తనకుమార్తె వసంతకు మూర్తి ప్రైవేటు చెప్పేవాడు. కొన్నాళ్ళతరవాత ఒక బహిరంగలేఖ వచ్చింది శేఖరానికి. అందులో మూర్తి వసంతలు ప్రైవేటు సాకుతో రోజూ కలుసుకొని ప్రణయ కల్లాపములు జరుపుతున్నట్లూ వెంటనే మేల్కొనకపోతే పిట్ట లెగిరి పోవచ్చని హెచ్చరికతో వ్రాసిఉంది. ఆవేళ శేఖరం తన భార్యను పిలచి మూర్తి వసంతల ప్రవర్తన గురించి ఆమె అభిప్రాయా న్నడిగేడు నిలదీసి. మూర్తి చాలా బుద్ధిమంతు డనీ వసంతని సరిగా కన్నెత్తయినా చూడ డనీ, తల వంచుకొనే పాఠాలు చెప్పడం ఆమె గమనిస్తున్నట్లు, మూర్తిని ఎల్లప్పుడూ ఓ కంటితో కనిపెట్టే చూస్తున్నట్లు, ఎట్టి చెడు ప్రవర్తనా లేనట్టు భర్తకు చెప్పింది. ఏమీ లేకపోతే తనకు ఉత్తరం ఎందుకు అలా వస్తుం దనీ, నిప్పు లేకుండా పొగ

రాదనీ, తనముందు ఎవరూ ఏమీ అనక పోయినా పరోక్షంగా లోకులు తన కుటుంబమును నీచంగా విమర్శిస్తున్నట్టూ భార్యను గర్జించాడు. ఆ కారణంచేత తన కుటుంబ గౌరవాన్ని దక్కించుకోవ డానికి కలకత్తా హెడ్డాఫీసుకు వెళ్ళి తనకు ఖడ్గపూరునుండి బిలాస్‌పూర్‌కు గంటలమీద బదిలీ ఏర్పాటు చేసుకొని వచ్చేశాడు. ఆ మూర్తే మళ్ళా ఇక్కడ దాపరించాడు. మళ్ళా తన కుటుంబ గౌరవం ఇక్క డేమౌతుంది? శేఖరం తల గిర్రుమంది. తలపై వేయి సమ్మెట దెబ్బలు కొట్టుతున్న ట్లయింది. అంతే గాదు. శేఖరాన్ని ఇంజనీరు క్రితంరోజు పిలిచి 'మూర్తి' అనే ఎకౌంటెంటు మరునాడు మేలులో వస్తున్నట్లూ, ఆరుగురు గేంగు కళాసీలను స్టేషనుకు తీసుకువెళ్ళి ఎకౌంటెంటు సామాన్లు జేర వేయించమనీ, వచ్చిననాడు మాత్రం మూర్తికి ఆంధ్రుడగుటచేత శేఖరం ఇంట్లో భోజన మేర్పరచమనీ చెప్పేడు. ఇంజనీరు పంజాబీ యగుటవల్ల తన ఇంట్లో భోజనం కంటే శేఖరం ఆంధ్రు డగుటవల్ల శేఖరం ఇంట్లో ఏర్పాటు చేస్తే బాగుండునని ఇంజనీరు ముందు రోజు ఆదేశించుటచేత ఏర్పాట్ల బాధ్యత శేఖరం నెత్తిమీద పడింది.

3

"మీరా ఇక్కడ ఎకౌంటెంటుగా వస్తున్నది? మూర్తి అంటే ఎవరో అనుకున్నాము! నేను డిస్ట్రిక్టు ఇంజనీరు ఆఫీసులో హెడ్‌క్లర్కుగా ఉన్నాను. ఇంజనీరుగారు మిమ్మల్ని రిసీవ్ చేసుకో డానికి పంపించారు" అన్నాడు శేఖరం.

"అవునండి నన్నే పోష్టు చేసేరు ఇక్కడ. రైల్వేక్వార్టరు నాకు ఏదైనా ఏర్పాటు చేసేరా?"

"ఎకౌంటెంటు గురించి ప్రత్యేకింప బడిన బంగ్లావుంది. నిన్న బాగు చేయిం చాము... ఓరేయ్! సత్యం, వెంక ట్రావు! మీరు సామాన్లు బాబుగారి బంగ్లాకు చేరవేయండి. ఇదిగో తాళంచెవి; మేము ఇంటికి వెళ్ళి వస్తాము."

"క్షమించండి. నా గురించి మీ రేమీ అనవసరపు శ్రమపడవద్దు. నేను హోటల్లో భోజనం చేస్తాను. కాస్త శుభ్రమైన హోటలు ఇక్క డేముందో చూపించండి చాలు" అన్నాడు మూర్తి.

"తీరిగ్గా హోటలు చూచుకుందాం. ఈ వేళ మా యింట్లోనే ఏర్పాట్లు గావింప బడ్డాయి" అన్నాడు శేఖరం. ఈమాటలు చాలా బలవంతంగానే పెదిమలనుండి జారేయి. ఏ వ్యక్తికి భయ పడి తాను మరియొక చోటికి వెళ్ళి పోయాడో ఆదేవ్యక్తి మళ్ళా అక్కడ దాపరించాడు. ఇది నిజంగా శేఖరానికి 'మానే పుండు రేగినట్లు' బాధ కలిగింది. శత్రువుతో ప్రప్రథమంగా మాట్లాడిన రీతిగానే మాట్లాడుతున్నాడు శేఖరం. నోరు అర్చుకు పోతోందికూడాను.

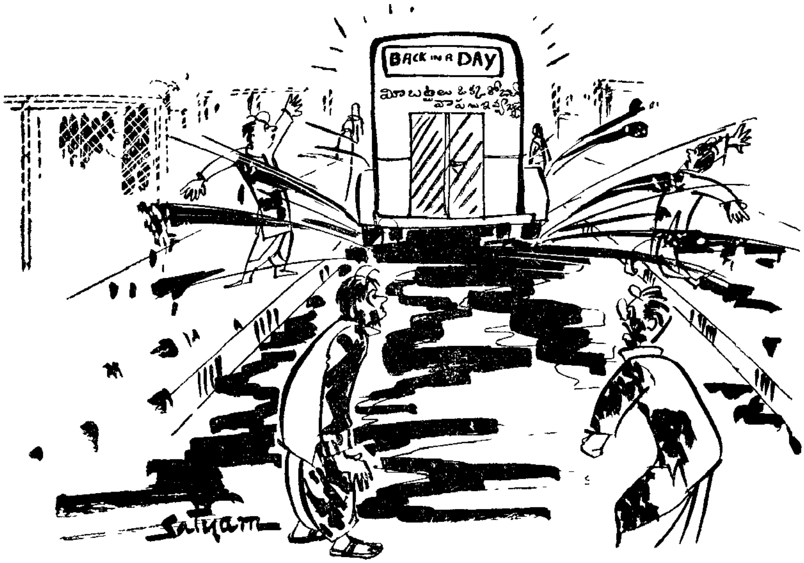

"ముందు రెస్టారెంటుకు వెళ్ళి కొంచెం కాఫీ త్రాగివద్దాం రండి" అన్నాడు మూర్తి.

సరే నన్నట్లు తల ఊపేడు శేఖరం. మూర్తి ముందు, వెనుక శేఖరం అనుసరిస్తూ రెస్టారెంటులోనికి వెళ్ళారు, సామాన్లు కూలీలచేత పంపించివేసి.

బేరర్ వచ్చాడు 'ఏమికావాలి సార్?' అంటూ.

రెండుకాఫీలు తీసుకు రమ్మన్నాడు మూర్తి. బేరర్ కుకింగ్ రూమ్‌లోనికివెళ్ళిపోయాడు కాఫీ కలిపి తేవడానికి. మూర్తి శేఖరంలు ఎదురూ బొదురుగా కూర్చొని మౌనంగా చూస్తున్నారు ఒకర్నొకరు.

మూర్తి మౌనాన్ని భగ్నం చేస్తూ "మీరు ఇక్కడ ఎన్నాళ్ళనుండి ఉంటున్నారు" అన్నాడు.

"నాల్గేళ్ళనుండి."

"ఇచ్చటవాతావరణంబాగుంటుందా?"

"చెప్పుకోతగ్గంత బాగా లేకపోయినా చెడ్డదికాదు."

"వసంత కులాసాగా ఉందా? మెట్రిక్ పాసయిందా? పెళ్ళి చేశారా? ఏవూరిచ్చేరు? అత్తవారింట్లో ఉందా? మీ ఇంట్లోఉందా?" అని ప్రశ్నలవర్షం కురిపించాడు మూర్తి.

"కులాసాగానే ఉంది మెట్రిక్ సెకండ్ డివిజన్‌లో పాసయింది. పెళ్ళి చేయడం, ఒక బిడ్డతల్లి గావడం, భర్త కర్మాగారంలో ప్రమాదంతో పోవడం అన్నీ జరిగిపోయాయి" అన్నాడు భగ్న హృదయంతో. తన హృదయంలో మాను పట్టిన గాయం రేగినట్లయింది. టాటా

కంపెనిలో అల్లుడు సూపర్‌వైజరు అని ఎంతో పొంగిపోయి హెచ్చుస్థాయిలో ఖర్చుచేసి పెళ్ళిచేశాడు కూతురికి. దుర దృష్టవశాత్తూ పెళ్ళయిన రెండవ ఏటికి ఒకబిడ్డ కలగడం, కూతురు వైధవ్యం పొందడంకూడా జరిగిపోయాయి. శేఖరం గుండెలు బరువెక్కాయి. కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి. ఇంక మాట్లాడలేక పోయాడు.

ఎంతో సంతోషకరమైన జవాబులు వస్తాయనుకున్న మూర్తి ఈ జవాబులు విని నిలువెల్ల నీరైపోయాడు. అంతే కాదు. ఏదో దీర్ఘాలోచనలో పడ్డాడు. 'వసంత ఎంతో అందమైనది, తెలివైన దీను. ఆమెకు ఈ బాల్యవయస్సులోనే వైధవ్యమా? ఇది నిజంగా భగవంతుని మాయా? లేక ఆమె కర్మా? అంత అంద మైన ఆమె నుదుటకు పసుపూ కుంకుమా కొరతా? ఇది కేవలం భగవంతునిఈర్ష్యే! వసంత భర్త ఎవరో, ఎంతో అదృష్ట వంతుడు. ఇంత అందగత్తె, బుద్ధిమంతు రాలు, తెలివైనదీ భార్యగా పొందగల్గే వాడు నిజంగా అదృష్టవంతుడని ఊహించేవాడు మూర్తి, ఆమెకు చదువు చెప్పేరోజులలో. కాని మాయలేడిలా ముందుకు వచ్చిపారిపోయింది, ఆమెకు దాంపత్యఅసౌఖ్యం. విధి ఎంత బలవత్తర మైనదీ!' ఈ ఆలోచనలతో మూర్తిబుర్ర నిండిపోయింది.

ఇంతలో బేరర్ కాఫీ ట్రేతో తీసుకు వచ్చి ముందుంచాడు. ఇరువురకూ కాఫీ మీద మనస్కరించలేదు; కాని ఆర్డరిచ్చి వచ్చినతరువాత ఎలా త్రాక్కుండా ఉంటారు? కాఫీ ఇరువురూ త్రాగు తున్నారేగాని దాని రుచి ఏమిటో ఎవరి జిహ్వాకూ అందలేదు. యాంత్రికంగానే కాఫీ త్రాగడం ముగించారు. శేఖరం బిల్లు ఇవ్వడానికి పర్సు తీయబోయాడు. మూర్తి ఆయన్ని వారించి తానే బిల్లుఇచ్చివేశాడు. ఇరువురూ రెస్టోరెంటునుండి బయటకు వచ్చారు.

"శేఖరంగారూ! నన్ను క్షమించండి. నేను ఇప్పుడు మీ ఇంటికి రాలేను. మరొకరోజు లీజరు చూచుకు వస్తాను" అన్నాడు మూర్తి ఏదో మానసికాందోళన వ్యక్తపరుస్తూ.

శేఖరం మూర్తి ముఖవర్చస్సును బట్టి అతనిలోని బాధను గమనించాడు. ఇంక బలవతం చేయడంకూడా అంత మంచిపని కాదనుకున్నాడు.

"మీ కభ్యంతరం లేకపోతే కేరీయ రుతో భోజనం పంపిస్తాను. ఏర్పాట్లు అన్నీ చేసియుండుటచేత అమర్చినవి వృధాగా పాడవుతాయి, మీరు కాదంటే."

"అలాగే కానివ్వండి. నన్ను నా క్వార్టరులో విడిచి మీరు వెళితే బాగుం టుంది, నాకు లొకేషన్ చూపించి."

"అలాగే వెడదాం."

ఇద్దరూ మూర్తి బంగ్లాకు వెళ్ళేరు. కళాసీలు సామాన్లు అమర్చుతున్నారు

బంగ్లాలో. మూర్తి దగ్గర శెలవు తీసుకొని శేఖరం తన ఇంటికి వెళ్ళిపోయాడు.

4

గడియారం 11 గంట లైనట్లు జ్ఞాపకం చేసింది. మూర్తి ఆఫీసుకు బయలు దేరాడు. ప్రయాణ బడలికచేత కాళ్ళు అలసటగా ఉన్నా ప్రమోషను మీద క్రొత్త ఆఫీసుకు వెళ్ళడంచేత ఉత్సాహం గానే పడుతున్నాయి అడుగులు. వెంట కళాసీ ఆఫీసుకు మార్గం చూపుతూ నడుస్తున్నాడు. పదిహేను నిముషాల్లో ఆఫీసు చేరుకున్నాడు మూర్తి. ముందుగా ఇంజనీరుగారి ఛాంబరులోకి వెళ్ళి విష్‌చేసి తనని తాను ఇంట్రడ్యూస్ చేసుకున్నాడు.

ఇంజనీరుకూడా సంతోషాన్ని తెలుపుతూ కరస్పర్శ చేసి ముందుగా ఉన్న కుర్చీ చూపించి కూర్చోమన్నారు. కృతజ్ఞత తెలుపుతూ కుర్చీలో కూర్చున్నాడు మూర్తి. ఇంజనీరు కాల్ బెల్ నొక్కారు. ప్యూను వచ్చి సెల్యూట్ చేశాడు. హెడ్ క్లర్కు శేఖరంగార్ని పిలవ మని ఆజ్ఞా పించారు.

"చిత్తం సార్ !" అంటూ ప్యూను వెళ్ళిపోయాడు. మరుక్షణంలో శేఖరం లోనికి వచ్చి ఇంజనీరుగార్కి విష్ చేసి నిలబడ్డాడు. ఇంజనీరు శేఖరానికి మూర్తిని పరిచయం చేస్తూ "మీ రుదయం కలుసుకున్నారా ?" అని ప్రశ్నించారు.

"మీ ఆదేశానుసారము ఉదయం స్టేషనుకు వెళ్ళి రిసీవ్ చేశాను. అంతే గాదు మూర్తిగారు నాకు చిరపరిచితులే" అన్నాడు శేఖరం.

శేఖరంగారు చాల మంచివా రని, అనుభవ శాలు రని, ఆఫీసుపనిలో చాల సహాయకరంగా ఉంటా రని మూర్తికి శేఖరాన్ని గురించి చెప్పారు ఇంజనీరు. శేఖరంగారి సహాయంతో ఆఫీసు వాతావరణం చూసి మళ్ళావస్తా నని ఇంజనీరు వద్ద శెలవు తీసుకొని శేఖరంగారితో ఆఫీసు హాలులోనికి వచ్చాడు మూర్తి. శేఖరం హాలుమధ్యలో ఉన్న టేబులూ, కుర్చీ మూర్తికి చూపి "ఇదే మీ సీటు" అన్నాడు.

"దయచేసి గుమస్తాలు ఎవరెవరు ఏ ఏ సీటుల్లో ఉండేదీ, వాళ్ళ పేర్లూ, పని వివరాలూ తెలియజేస్తారా ?"

"నిరభ్యంతరంగా" అంటూ శేఖరం మూర్తిని ఒక్కొక్క గుమస్తావద్దకు తీసుకువెళ్ళి, వాళ్ళ పేర్లూ చేసే పని వివరాలూ చెపుతున్నాడు. మూర్తి ఆ గుమస్తాలతో కరస్పర్శ చేసి వాళ్ళ సహకారాన్ని కోరుతూ తన సహకారం వాళ్ళకెప్పుడూ లభిస్తుం దని హామీ ఇచ్చేడు. అలా అందరి గుమస్తాల పరిచయానంతరం హాలులో ఓ మూలగా అమర్చి ఉన్న టైపిస్టు సీటుకి వెళ్లేడు. వీరుసమీపించగానే లేడీ టైపిస్టు నిలబడి మూర్తి నుద్దేశించి "నమస్కారం మాష్టారు" అంది.

మూర్తి తన కళ్ళను తను నమ్మలేక

పోయాడు. అది నిజమా లేక ఏదైనా కలా అనిపించింది.

"ఈమె మీ వసంతగదండీ!" అప్రయత్నంగా మూర్తి పెదవులనుండి దొర్లిపోయాయి ఈ మాటలు.

"ఔను. మా అమ్మాయే!" అన్నాడు శేఖరం,

ఈమెను హైపిస్టుగా పనిచేయిస్తున్నారా ?"

"అది ఆమె కోర్కె."

"మీరు కూర్చోండి" అన్నాడుమూర్తి వసంతతో.

మూర్తి, శేఖరం అచ్చటినుండి ఎక్కౌంటు సీటుకు వెళ్ళేరు. మూర్తి తన కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. శేఖరం ఆఫీసు విషయాలు కొన్ని ముఖ్యమైన స్టేటుమెంట్లు, బిల్లులు వాటిని నిర్వర్తించే గుమస్తాల స్వభావాలు తదితర విషయాలు కాస్త మూర్తికి వివరించాడు. ఆ తరువాత శేఖరం సీటుకి వెళ్ళి తనపనిలో నిమగ్నుడైనాడు. మూర్తి ట్రేలో ఉన్న కేసులు ముందుకు తీసుకొని పైనున్న కేసు చూడడం మొదలుపెట్టేడు. కేసు చాల పెద్దది. మొదటినుండి అన్నికాగితములూ స్టడీ చేయాలి. అందుకు వ్యవధీ ఓపికా రెండూ అప్పట్లో తక్కువగా ఉన్నందున ఆకేసు ఇంటిదగ్గర తీరికగా స్టడీచేద్దామని ఓ ప్రక్క పెట్టేడు. అదేవిధంగా పెద్ద కేసు లన్నీ తీరికగా స్టడీ చేయడానికి ఓ ప్రక్కనుంచి, చిన్నచిన్న కేసులు రొటీనుపేపర్సు సంతకాలు పెట్టి పాసు చేసేసాడు. ఆ తరువాత ఒక కేసు తీసుకొని స్టడీ చేయడం మొదలు పెట్టేడు. తన ఆలోచనలు ఆ కేసునుండి ఎక్కడికో ఎంతోదూరం పారిపోతున్నాయి. ఆ పారిపోతున్న ఊహలకు తటాలున అడ్డుతగిలింది వసంత విగ్రహం.

"తనదగ్గర చదువుకునే రోజుల్లో వసంత అపురూపసుందరి. అప్సరసలా ఉండేది. తెలివితేటలకు మేటి...గాని నేటి వసంత ఆ వసంతకాదు. భౌతిక అకారంమాత్రమే ఆమెది. ముఖంలో అప్పటికళలు లేవు. ఆ మిసమిసలాడే ఆమెలోని యౌవనసౌందర్యం నేడు మసిపూసిన మారేడుకాయలాఉంది. ఎంతో ఉత్సాహంగా తుళ్ళుతూండే వసంత నేడు ఏదో మౌనమూర్తిలా ఉంది. ఆమె విశాల నేత్రాలకు కాటుక దూరమైంది. ఆమె నుదుటికి కుంకుమబొట్టుకరువైంది. గులాబిరేకులవంటి ఆమె చెక్కిళ్ళకు పసుపు పూసుకొనే అర్హతలేదు. స్త్రీకి జన్మహక్కుని రుజువు చేసే గాజులులేవు ఆమె చేతులకు. ఆమె జీవితమే మోడు అయింది, రెండు దశాంశముల వయస్సు

లోనే ఆమె నాల్గవదశలో అడుగిడి వైరాగ్యా న్నవలంభించవలసివచ్చింది. బాధ్యతారహితంగాను గారాబంగా పెరిగే నాటి వసంతను నేడు ఒకవైపు సంసారబాధ్యతా రెండవవైపు ఉద్యోగ బాధ్యతా కావడికుండల్లా ఆమె భుజాన్ని వ్రేలాడుతూ భూమిలోకి కృంగదీస్తు న్నాయి. పాపంఈమెకుఒకబిడ్డఅనికూడా శేఖరంగా రన్నారే! ఆ బిడ్డమీ దుండే మాతృవాత్సల్యాన్ని కూడా చంపుకొని గంటలకొలదీ ఆఫీసులో ఉండవలసిందే? బ్రహ్మఆమెలో సౌందర్యం, గుణగణాలు ఇమిడ్చి ఈ అయిదవ తనా న్నెలా లోపం జేశాడు? చిత్రకారుడు తను సృష్టించిన చిత్రాన్ని తానుచూసి మురిసి పోతాడు. ఇంకేమైనా లోపా లున్నా యా యని వెతికి ఆ లోపాలని సవరించడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. కాని ఈ బ్రహ్మదేవుడు తనచేతుల్తో మానవులను సృష్టించి వాళ్ళకు ఏదో లోపాన్ని కావాలని కల్పిస్తాడు. మందమతివాడు. అందుకే "బ్రహ్మకు రిమ్మతెగు" లంటారు. "ఈ ఆలోచన లకు అవాంతరంగా ప్యూనువచ్చి "సార్! దొరగారు పిలుస్తున్నారు" అన్నాడు. మూర్తి ఊహాప్రపంచంలోనుండి వెల్వడి కంగారుగా లేచి ఇంజనీరు ఛాంబరులోకి వెళ్ళేడు.

"ఇది చీఫ్ ఇంజనీరు లెటరు. మనం బడ్జటు మోడిఫికేషన్సు పంపాలి. మరి నాల్గురోజులలో డేటాలుతీసుకొని జవాబు పంపించాలి. ఇది చాలా ముఖ్యమైనది. మీరు పెర్సనల్‌గా దాన్ని డిస్పోజు చేయా" లన్నారు ఇంజనీరు.

"అలానే సార్" అంటూ మూర్తి ఆ ఉత్తరం తీసుకొని తన సీటుకు వెళ్ళి పోయాడు. ఇంతలో గోడగడియారం ఐదుగంటలు కొడుతూ "ఇళ్ళకు పోవ చ్చని" హెచ్చరించింది. ఆ హెచ్చరికతో చాలమంది గుమస్తాలు డ్రాయర్లకుతాళాలు బిగించి తమ సైకిళ్ళతాళాలు తీసి ఇళ్ళకు బయలుదేరేరు. బాధ్యతగుర్తించినవాళ్ళూ అర్జంటుకేసులు ఉన్నవాళ్ళూ లెక్కకు నలుగురో ఐదుగురో మిగిలేరు ఆఫీసులో. శేఖరం మూర్తివద్దకు వచ్చి ఈ వేళ్ళకు సరిపించండి పని. రేపు చూసుకుందాము. ఇప్పుడు మాఇంటి కెళదాము" అన్నాడు. ఇంజనీరుగారు జీపుమీద ఇంటికి వెళ్ళి పోయారు. వసంత తన సైపుమిషను అలమరాలో పెట్టించివచ్చి శేఖరంప్రక్క నిలబడింది.

"మీ ఇద్దరూ నడుస్తూండండి. నేను రెండుకేసులు డిస్పోజుచేసి వస్తాను."

"రేపటినుండి లెక్కలేనంతపనిచేయ వచ్చు. ఈ వేళకు కట్టిపెట్టండి. అలా

మా ఇంటికి వెళ్ళి అక్కడనుండి ఏ పార్కుకో వెళదాము'' అన్నాడు శేఖరం.

"బహుశా మనంటికి రావడం వారి హోదాకు తగ దనుకుంటున్నా రేమో'' అన్నది వసంత తండ్రితో.

"లేదు వసంతా! నా కలాంటి అభి ప్రాయం లేదు. నన్ను తప్పుగా అర్థం చేసుకోవద్దు" అంటూ లేచి వాళ్ళతో బయలుదేరాడు మూర్తి.

ముగ్గురూ శేఖరం ఇంటికి వెళ్ళారు. శేఖరంభార్య చిరునవ్వుతో ఆహ్వానించింది మూర్తిని. కుశలప్రశ్న లడిగి లోపలనుండి టిఫిను కాఫీ తీసుకొచ్చి టీపాయ్‌మీ దుంచింది.

"వసంతా! మీ పాప ఏదీ?"

ఇంతలో పాప వంటింట్లోంచి అమ్మమ్మ వండుతూన్న వేడి పకోడీలు తింటూ రెండు గుప్పిట్లతో కొన్ని పకోడీలు పట్టుకొని ఈ ముగ్గు రున్న హాలులోనికి వచ్చింది. వసంత పాపను చేతులలోకి తీసుకొని "అమ్మా మా ష్టరు గా రికి దణ్ణం పెట్టమ్మా!" అంటూ మూర్తిని చూపించి దణ్ణం పెట్టమని దగ్గరకు తీసుకొచ్చింది. పాపను మూర్తి తన చేతులలోనికి తీసుకొని పాపకు రెండు బుగ్గలమీదా ముద్దులవర్షం కురిపించాడు. "ఏదమ్మా పాపా! నా కో పకోడీ ఇవ్వవూ?"

"అబ్బా! నాదా!" అని వెనక్కు త్రిప్పుకుంది చేతుల్ని పాప.

"ఇంత చిన్న వయస్సులో తండ్రి దూరమై మూడోయేడు ఆ ముక్కుపచ్చ లారని బిడ్డకు, ఆమె పెద్దదయి, ఓ ఇంటి దయేవరకూ ఆమె ఎన్ని ఇక్కట్లు పడాలో? ఆమెను పెంచడానికి ఆతల్లి ఎన్ని బాధలకు లోనవ్వాలో? కనీసం కన్న తల్లయినా దిన మంతా చేరదీయడానికి చెంత నుండదే! ఎంత దురదృష్టవంతు రాలు. ఒక్కొక్కరి జీవితమే ఇలా ఎత్తు పల్లాలతో ప్రారంభిస్తుంది. వారు జీవిత గమ్యస్థానా న్నెలా చేరతారు?" మూర్తి బుర్ర తిరిగిపోయింది ఈ ఊహలతో.

"బాబూ టిఫిన్ తీసుకోండి. కాఫీ కూడా చల్లారి పోతుం"దని వసంత తల్లి హెచ్చరించగానే మూర్తి ఊహాలలో నుండి తేరుకున్నాడు. శేఖరం ఓ ప్లేటుతో పకోడీ మూర్తి కందించి మరియొక ప్లేటుతో తాను తీసుకున్నాడు. టిఫిన్ తిని కాఫీ త్రాగి సోఫాలో కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకున్నారు. కొద్దినిముషాలు మౌనంగా గడిచిపోయాయి.

"వసంత జీవితం ఇంత స్వల్ప వ్యవధిలో అలా చీకటైపోతుం దని కలలోకూడా అనుకోలేదండీ."

"ఎవరి అదృష్టానికి ఎవరు కర్తలు నాయనా? పుట్టెడు ఆశలతో ఉంటే

మా ఆశలు నిరాశ జేసి దాన్ని అంధ కారంలోకి త్రోసి తాను స్వర్గానికి పోయాడు" అంది కళ్ళనీటిని కొంగుతో తుడుచుకుంటూ వసంత తల్లి.

"బిడ్డలను కన్నాముగాని వాళ్ళ అదృష్టాన్ని కనలేదుగా మనం. మన చేతులో ఏమీలేదు" అన్నాడు వైరాగ్యంగా శేఖరంగారు.

"ఆమె ఒక్కతే మీకు బరువై పోయిందా? ఆమెను పెంచలేకే ఉద్యోగములో చేర్చారా?" అన్నాడు ఏదో తెలియని బాధను వ్యక్తపరుస్తూ మూర్తి.

"నేను చిలక్కి చెప్పినట్లు చెప్పేవండి. నామాట వింటేనా? గత ఆరు నెలలనుండి ప్రతీ ఎడ్వర్టయిజుమెంటూ చూచి అప్లికేషనులు పెట్టుకుంది. ఆఖరుకు ఈబాధ భరించలేక మన ఇంజనీరుగారితో చెప్పి ఫిమేల్ కళాసీగా వేయించి టైపిస్టు ఖాళీలో పని చేయిస్తున్నాను; నా పలుకుబడిని బట్టీ ఇంజనీరుగారి మంచితనాన్ని బట్టీను. వాటికి సాయంగా మనఆఫీసులో టైపిస్టు ఖాళీ మూడు నెలలనుండి పడిఉంది. సర్వీసు కమిషనునుండి కేండిడేట్సు రావడంలేదు."

ఇప్పుడు నిజంగా తల ఖండించిన ట్లయ్యింది మూర్తికి, మెట్రిక్ పాసయిన వసంత ఫిమేల్ ఖళాసీగా ఉద్యోగం చేయడమా యని

"ఏం చేయమంటారు మాష్టారు. నా బ్రతుకే కారుచీకటై పోయింది. మావారు పోయేప్పటికి వారి సర్వీసు చాల తక్కువగుటచేత ప్రావిడెంటుఫండు చాల తక్కువ వచ్చింది. ఇన్సూరెన్సు ఐదారువేల రూపాయల కుందంటే వారి దగ్గరవాళ్ళు తమకు కూడా వాటా రావాలని పేచీకి వచ్చేరు. నా ఈ వయస్సులో భర్తను కోల్పోయి ఉండగా నా జీవితం ఇంకా ఎన్నో సంవత్సరాలు గడవాలి. అవి ఎలా గడుస్తాయని కనికరం లేకపోయింది వాళ్ళకు. కనీసం నా కసిగండైన బిడ్డనుజూచైనా వారికి జాలిలేక పోయింది. ఆ ఇన్సూరెన్సు సొమ్ములో వాళ్ళకు వాటా ఇవ్వని పక్షములో ఆసొమ్ము రాకుండా చేయడానికి కూడా వడిగట్టేరు. పైగా ఆసొమ్ము నేనూ మా నాన్నా వృధాగా పాడుచేసి ఆబిడ్డకు అన్యాయం చేస్తామని కూడా ఆరోపించారు. ఆఖరుకు కొందరు పెద్ద మనుష్యులద్వారా చెప్పించగా ఆసొమ్ము ఈ పాపపేరున బేంకులో వేసి పాప మైనారిటీ తీరిన తరువాత పాపకుహక్కు చెందేలా ఏర్పాటు చేయవలసివచ్చింది. నాన్న శక్తికి మించి నా పెళ్ళి చేసేడు. నా దురదృష్టవశాత్తూ నేను సుఖాన్ని పొందలేదు. వాళ్ళకూ సంతోషాన్నీయ లేకపోయేను. నా పెళ్ళికి చేసిన అప్పులు నాన్న ఇంకకొన్ని తీర్చలేదు. నాన్న ఒక్కడి రెక్కల ఆదరువుపైన సమస్త

కుటుంబమూ బ్రతకాలి. అంతేకాదు. నా తరువాత నల్గురు చెల్లెళ్ళు. వాళ్ళకుకూడా తగిన విధంగా పెళ్ళిళ్ళు చేయాలి. నాన్న ఎన్నాళ్ళు కష్టపడి ఈ కుటుంబాన్ని పోషిస్తూ ఇవి తట్టుకోగలడు? అదేగాక నాక్కూడా అస్తమానూ ఇంట్లో ఉండడానికి తోచడంలేదు. ఆఫీసుకు వెళితే కొంత కాలక్షేపం జరుగుతుంది. కనీసం నామానసిక బాధనైనా ఆఫీసులోనున్నంతకాలం మరచిపోగలను"

వసంత చరిత్రను తలచుకొని మూర్తి ఏదోబాధా, ఆవేదనా పొందేడు లోలోపల వసంత పెళ్ళి, ఆ తరవాత పురుడూ, తరువాత వైధవ్యం వరుస ఘట్టాలుగా మూర్తి కళ్ళముందు ప్రత్యక్ష మయ్యాయి. ఏదో తన ఆత్మీయురాలుకు, తన కుటుంబములోనే ఈ విపత్తు సంభవించినట్లుగా ఆందోళన చెందేడు. వాస్తవానికి శేఖరం గారింట్లోని సంఘటనైనా సంవత్సరాలు దొర్లిపోవడంచే ఆవిచారం వాళ్ళదృష్టిలో మండి కొంత అడుగుబడింది, కాని మూర్తి దృష్టిలో ఈవేళే సంఘటన జరిగినట్లు బాధపడ్డాడు. అవును తన దృష్టిలోకి ఈ విషయం ఈవేళేగా వచ్చింది!

"ఈపూట ఇచ్చటే భోంచేసి మీ బంగ్లాకు వెళ్ళి విశ్రాంతి తీసుకుందురు గాని" అన్నాడు శేఖరం.

"వద్దండి, మీ రనవసరముగా నా గురించి శ్రమ తీసుకోవద్దు. నేను అలా టౌనులోకి వెళ్ళి ఏదైనా హోటలు శుభ్రమైంది వెతుక్కుంటాను."

"ఏమి నాయనా! ఓ పూట భోజనం పెట్టే తాహతే లేదా మాకు? లేక మా ఇంట్లో భోంచేస్తే ఏమైనా నామోషియా!" అంది శేఖరం భార్య.

"మీ రంత దూరంగా ఆలోచిస్తే నే నేం చేయలేను. మీ ఇష్టప్రకారం కానీయండి."

5

రోజులు గడిచిపోతున్నాయి. మూర్తీ శేఖరం, వసంతలు ప్రతి దినం ఆఫీసులో తమ ఉద్యోగరీత్యా కలుసుకుంటున్నారు. గానిఏమిప్రత్యేకతలేదు. వసంతఉదయం పది గంటలకు టైపురైటరు ముందు కూర్చుంటే సాయంకాలం ఐదు గంటల వరకూ ఎంతో ఓపికగా పని చేస్తుండేది. గాని ఆమె టైపు చేస్తే ఉత్తరాలకు మూడురెట్లు ఉత్తరాలు టైపుకు వస్తున్నాయి. ఒక్క ఎస్టిమేటు స్టేటుమెంటు టైపు చేస్తుంటే ఆ అంకెలు టైపు చేసే టప్పుడు కళ్ళు చెమ్మగిల్లివ సమయం లేక పోలేదు. మూర్తి ఎకౌంటెంటుగా వచ్చిన తరువాత టైపుపని మరీ విపరీతంగా పెరిగిపోయింది.

"ఇంతకుపూర్వము ఎకౌంటెంటు పని చేయలేదూ? అప్పుడు టైపుకు ఇన్ని ఉత్తరములు ఉండేవి గావు. ఇప్పుడు వీరి హయాంలో టైపిస్టును వేధించుకు తినడానికి పూనుకున్నట్లుంది. ఆయన

మాటల్లో నేను ఉద్యోగం చేయడం ఇష్టం లేనట్లు కనబడింది. బహుశా నాకు ఊపిరాడకుండా పని కల్పిస్తే నేను భయపడి ఉద్యోగం మానేస్తాననో లేక పని సకాలంలో కాకపోతే చేతకాని దాన్నని ఇంటికి పంపొచ్చనో వారి ఉద్దేశం? అని ఆలోచింపసాగింది వసంత.

ఓపిగ్గా ఇంకో నాల్గు రోజులు గడిపింది. కాని ఆమె చేయవసిన పని తరగడం లేదు. నాడు ఐదు గంటలవరకూ టైపు చేసింది. ఆమె ఓర్పు సడలిపోయింది. ఆఫీసు పలచబడింది. చాలా మంది గుమస్తాలు ఇళ్ళకు వెళ్ళిపోయారు. మూర్తి ఏదో కేసు చూస్తున్నాడు తన సీటులో. వసంత మూర్తి దగ్గరకు ఎదురుగా వచ్చి టేబులు నాని నిలబడింది.

"క్షమించండి" మిమ్మల్ని డిస్టర్బు చేస్తున్నాను. మీరు వచ్చినప్పటినుండీ ఎంతో ఎక్కువ పని చేస్తున్నాను. టైపు చేయవలసిన కాగితములు తరగడంలేదు. నేను ఒక్క నిమిషంకూడా వృధా చేయకుండా పని చేస్తున్నాను. గాని నాకు తృప్తి లేదు. బహుశా అధికారులకు కూడా సంతృప్తి నీయలేక పోతున్నా

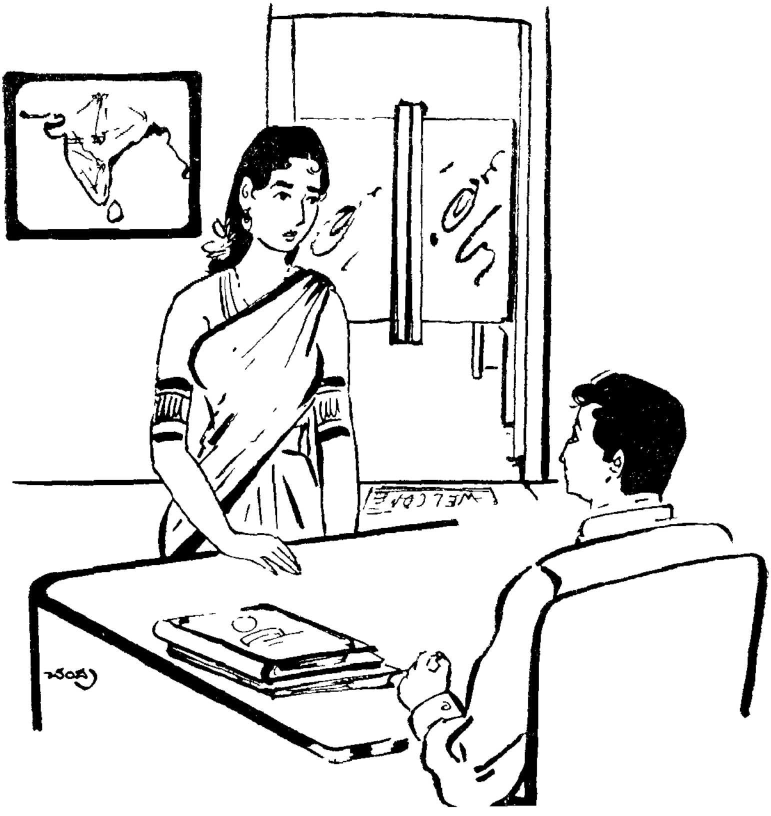

నేమో ! రాళ్ళవర్షంలా పడుతోంది మీరు సృష్టించే పని. దానికి తట్టుకోలేను. మీకు ఇష్టం లేకపోతే ముఖా ముఖీగా చెప్పండి. నేను ఉద్యోగం విరమించు కుంటాను.

మూర్తి చేతిలోని కేసు టేబులు మీద పెట్టి ఆమె ముఖంలోకి చూచాడు. ఆమె ముఖం వాడిపోయి ఉంది. కళ్ళు చెమ్మగిల్లేయి. కంఠం బొంగురిల్లింది, మాట్లాడుతుంటే.

"అలా కుర్చీలో కూర్చో వసంతా".

"థేంక్స్" కుర్చీలో కూర్చుని అంది. శేఖరం గారు ఇది చూచివచ్చి ప్రక్కన ఉన్న కుర్చీలో కూర్చున్నారు."

"ఇప్పుడు చెప్పండి. మీరు చెప్ప వలసిందంతా."

"ఈ ఆఫీసుకు రెండు టైపిస్టుల పోష్టు లున్నాయి, కాని టైపిస్టులు లేరు. సర్వీసు కమీషన్‌కు రిక్విజిషన్ వెళ్ళింది. కాని మనుషుల్లేరు. నేను టైపు రైటింగు నేర్చుకొని ఉండడంవల్ల ఇంకా బాగా ప్రాక్టీసు చేసుకోవడానికి వీలవుతుందనీ, తద్వారా ఆఫీసు పని కొంత అవడానికి అవకాశం ఉంటుందనీ మా నాన్న నాకు నచ్చచెప్పి చేరమన్నారు. అలాంటప్పుడు టైపిస్టుగానే ఎందుకు ఉద్యోగం వేయించ గూడదంటే ఆ ఉద్యోగం వేయడానికి సర్వీసు కమిషనుకే హక్కు ఉంది గాని ఇంజనీరుకు పవరు లేదన్నారు. ఇంజ నీరుకు కళాసీలను బర్తీ చేయడానికే పవరు ఉందట. అందుచేత నన్ను ఫిమేలు కళాసీగా వేసి నాచేత టైపిస్టు పని చేయిస్తున్నారు. దానివల్ల కొంత నాకుకూడా లాభమేమంటే టైపు పని నేర్చుకోవడం, గౌరవంగా టైపిస్టు పని చేయడం. కాని మీరు వచ్చిన తరువాత నుండి టైపు చేయవలసిన ఉత్తరాలు, స్టేటుమెంట్లుఅసంఖ్యాకమైపోతున్నాయి. ఈ పరిస్థితులలో ఇద్దరు టైపిస్టులు ఉన్నా ఈ పని చేయలేరు" అని తన ఆవేదన వెళ్ళగక్కింది వసంత.

"ఏమండీ శేఖరం గారు, ఈ విష యాలు నాతో ఒక్కసారీ చెప్పేరు గాదేం? ఇద్దరు టైపిస్టుల ఖాళీలు ఇన్నాళ్ళనుండి అలా ఉంటే ఎలా ఊరు కున్నారు."

"ఒక ఖాళీ సుమారు నాల్గు నెలల నుండి ఉంది. అపనే వసంత చేస్తుందేది. రెండవ ఖాళీ మొన్ననే, అయింది. ఆ టైపిస్టును మన ఇంజనీరుగారి వద్ద స్టెనోగ్రాఫరుగా ప్రమోట్ చేశారు.

"వసంతా! నన్ను క్షమించు. నన్ను తప్పుగా అర్థం చేసుకోకు. వాస్తవానికి నా దగ్గరకు వచ్చిన కేసుల మీద డ్రాఫ్టు లను టైపుకై పంపుతున్నాను. అవన్నీ నీకు పని పెంచే ఉద్దేశంతో గాదు. ఏక్షన్ లేకుండా ఉన్న కేసులన్నీ రివ్యూ చేసి డిస్పోజు చేస్తున్నాను. అందువల్ల ప్రస్తుతానికి పని హెచ్చేగాని, తరువాత

తగ్గుతుంది. ఫ్యానును తీసుకువెళ్ళి మీ దగ్గర ఉన్న కేసు లన్నీ నా టేబులు మీదకు పంపించండి. రేపటి నుండి తగు మాత్రము డ్రాఫ్టులే మీవద్దకు పంపుతాను. ఈ వివరాలు నాకు మీరు చెప్పేవరకూ నాకు తెలియవు. ఇప్పుడు నా కళ్ళు తెరిపించారు. ఇక మీకు అంతశ్రమ కల్గించను."

శేఖరం అంతా వింటున్నాడే గాని ఏమీ మాట్లాడ లేకపోతున్నాడు. "కరవ మంటే కప్పకు కోపం, విడవమంటే పాముకు కోప" మన్నట్టయిం దతని పరిస్థితి. ఓర్చి కష్ట పడమంటే కన్న కూతురు బాధ పడుతుంది. పని తగ్గించమంటే 'కూర్చోబెట్టి జీత మిప్పించ దలచావా' అంటారేమో అధికార్లు. ఇది అతని క్లిష్టపరిస్థితి.

6

మరునాడు అరగంట ముందుగానే వచ్చాడుమూర్తి ఆఫీసుకు. తనటేబులుమీద టైపుకు ఎదురు చూస్తున్న కేసులు దగ్గరకు తీసుకొన్నాడు. చిన్న చిన్న ఉత్తరాలు గుమాస్తాలను "మేన్యూస్క్రిప్టు"లో పంపమని, పెద్దస్టేటుమెంటులు స్టెనోగ్రాఫరును టైపు చేయమని, మిగిలిన తగుమాత్రము వసంతను టైపు చేయమని సర్దేశాడు. దాంతో వసంత నెత్తిమీదనుండి కొండను దించినట్లు తేలికపడింది. గుమాస్తాలు మేన్యూస్క్రిప్టులు వ్రాయడానికి లోలోపల విసుక్కున్నారు. స్టెనోగ్రాఫరు తనకు పంపిన స్టేటుమెంట్లు మూర్తివద్దకు తీసుకు వచ్చి అవి తనపని కాదని వాటిని టైపు చేయుటకు తనకు వీలుపడ దని అభ్యంతరం చెప్పేడు. మూర్తి వానికి నచ్చజెప్ప ప్రయత్నించాడు. టైపిస్టులువచ్చేవరకూ కొంత శ్రమపడా లన్నాడు. ఆవిధంగా గుమాస్తాలుకూడా సాధ్యమైనన్ని చేతితో వ్రాయడంలో శ్రమపడుతున్నారు. ఫిమేల్ కళాసీ అయినా క్వాలిఫైడ్ టైపిస్టులా పని చేస్తున్నందుకు వసంతను మన మందరం అభినందించా లన్నాడు. గాని ఈ మాటలు స్టెనో చెవి కెక్కలేదు. ఇంజనీరు ఆర్డరు లేకుండా తను ఆపని చేయదలంచలేదనిసీటుకువెళ్ళిపోయాడు. వెంటనేమూర్తి ఇంజనీరు ఛాంబరులోనికి వెళ్ళాడు. కుర్చీ చూపించి అందులో కూర్చో మన్నారు. మూర్తిని ఇంజనీరు.

"థాంక్స్ సర్!" అని మూర్తి కూర్చున్నాడు.

"ఏవైనా అర్జంటుకేసు లున్నాయా?"

"అర్జంటు కేసులు గాదు గాని ముఖ్యమైన ఆఫీసు విషయం."

"ఏమిటి?" ఆశ్చర్యంగా అడిగేడు ఇంజనీరు.

"మీ అభ్యంతరం లేక పోతే స్టెనోను ఓ పదినిమిషములు బైటకు పంపిస్తే ఒక ముఖ్య విషయాన్ని మీతో చర్చిస్తాను."

"ఓ యస్!...స్టెనో."

"యస్ సర్!" అంటూ స్టెనో వచ్చాడు.

"నేను మళ్లా పిలిచేవరకూ మీరు బయట ఆఫీసురూములో కూర్చోండి.

"అలానే సార్!" అంటూ బయటకు వెళ్ళిపోయాడు స్టెనో క్రోధంతో కూడిన ఓ కోరచూపు మూర్తిమీదికి విసిరి.

"మన ఆఫీసులో రెండు టైపిస్టు ఖాళీలు ఉన్నాయి. ఒక ఫిమేల్ కళాసీ చేత టైపిస్టుపని చేయిస్తున్నారు. ఈ విషయం మీకు తెలిసే యుంటుం దను కుంటాను"

"ఆ! ఆమె మన హెడ్‌క్లర్కు శేఖరంగారి కుమార్తె. నేనే ఎప్పా యింటు చేశాను. ఆమె చాలా మంచి అమ్మాయి. ప్రొద్దుటినుండి సాయం కాలంవరకూ తలెత్తకుండా పని చేస్తుం దని మన స్టేఫ్ చెపుతున్నారు. అందుకే ఇద్దరు టైపిస్టులు లేకపోయినా పని అయిపోతోంది. ఆమె దురదృష్టవంతు రాలు, మూర్తీ! మా పెద్దమ్మాయి ఉషను ఇంట్లో చూస్తుంటే ఈమె జ్ఞాపకానికి వచ్చి నాకు ఏదో ఆవేదనను కలిగిస్తుంది. మా ఉషకూడా అదే వయస్కురాలు. ఆమెకు ఇంకా మేము పెళ్ళి విషయమే తలంచలేదు. గాని ఈ వసంత బ్రతుకు చూడు! పట్టుమని ఇరవయ్యేళ్ళున్నాయో లేదో అప్పుడేపెళ్ళి, పిల్లతల్లి, వైధవ్యం! ఓ భగవంతుడా! పగవాళ్ళకు కూడా ఇలాంటి పరిస్థితులు కల్పించ కూడదు. అసలు మీ ఆంధ్రుల ఆచారా లలాటివి. చిన్నతనంలోనే పెళ్ళి చేసేస్తారు. వాటి పర్యవసానా లిలా పరిణమిస్తాయి.

వారు ఖర్గపురంలో వుండేటప్పుడు నేను ఆమెకు ట్యూషన్ చెప్పి మెట్రిక్ పరీక్షకు తయారు చేశాను. ఈ సంగతి మీకు తెలిసే యుండవచ్చు."

"శేఖరం గారు చెప్పిన జ్ఞాపకం."

"అదంతా విశ్మరించి ఆమెకు నేను అధికంగా పని సృష్టించినట్లు అభిప్రాయ పడుతోంది. నిజానికి కేసులు అన్నీ రివ్యూ చేసి డిస్పోజు చేస్తున్నాను. అది తాత్కాలికంగా హెచ్చుపని అవుతుంది! అదీగాక మామూలుగా మన ఆఫీసుకు ఇద్దరు టైపిస్టులను నియమించి నప్పుడు ఈ వసంత ఒక్కర్తెకు అసాధ్యమే! నిన్న సాయంకాలం ఆమె చాలా బాధ పడుతూ నాకు చెప్పింది - పని తగ్గించ లేకపోతే ఆమె ఒక్కర్తే పని చేయ లేనని.''

"మరి మార్గం!''

"సాధారణ ఉత్తరాలను గుమాస్తా లను మేన్యుస్క్రిప్టులో పంపమన్నాను. స్టేటుమెంట్సు స్టెనోను టైపు చేయ మన్నాను. మిగిలినవి తగుమాత్రం ఉంటవి. అవి ఆమెకు ఇవ్వవచ్చు.''

''అది బాగుగానే ఉంది. గుడ్ సజషన్!"

''గాని స్టెనో స్టేటుమెంట్సు టైపు చేయనన్నాడు, అతని పని కాదని.''

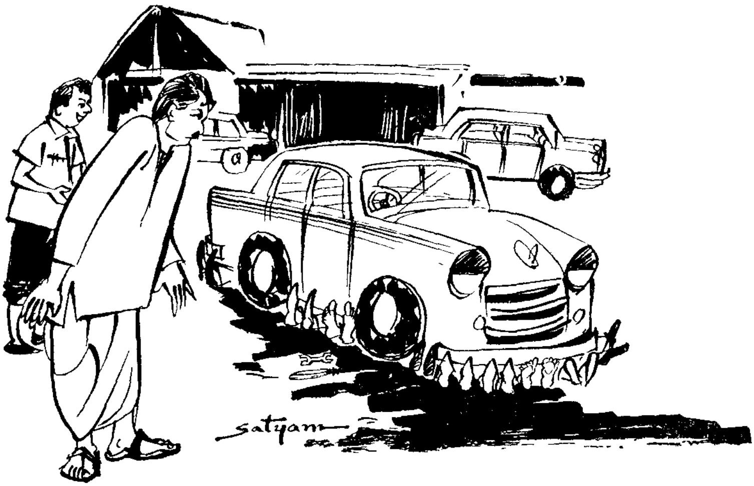

"చూడండి ! మీ కారు నిమిషాలమీద బాగవుతుంది."

"వీళ్ళేనా ఇంకా ఉన్నారా ?''

''ఉన్నారండి. కాని ఈ రోజు శలవు పెట్టారు.''

"మరెల్లా ? వానికి రెండు పనులూ ఇవ్వగలమా ?" తెల్ల మొగం వేసేరు ఇంజనీరు.

''రూలు ప్రకారం మనం ఫిమేల్ కళాసీ చేత టైపిస్టుపని చేయించ కూడదు. ఇది ట్రేడ్ యూనియన్‌కు గాని, సెంట్రల్ లేబరు ఇన్‌స్పెక్టరుకుగాని తెలిస్తే మన పొజిషన్ చాలా డెలికేట్ అవుతుంది. అది అలా ఉండనివ్వండి. మనకు టైపిస్టు లేక పోవడం చేత కళాసీ చేత పని చేయిస్తున్నాంగదా ! ఈ పరిస్థితుల్లో స్టెనో కొంచెం అధిక శ్రమ తీసుకోవడంలో తప్పులేదు. అదే గాక మీరు నెలకు పదిహేనురోజులు లైనుమీద వెళతారు. ఆఫీసులో ఉన్నప్పుడు కూడా డిక్టేషనులు చాలా తక్కువ. మీరు చూస్తూనేఉన్నారు, స్టెనోకు పూర్తి పనిలేదని. అసలుమనకు టైపిస్టు రిలీవరు వచ్చేవరకూ ఇతనికి స్టెనో ప్రమోషన్ ఇవ్వకుండా టైపిస్టుగా ఉంచితే ఏమి చేయగలిగేవాడు ? అతని ఔన్నత్యానికేగా మీరు రిలీవరు లేకుండా ప్రమోషను ఇచ్చారు. ఆపాటి కృతజ్ఞత లేకుండా అతను ఎడ్మినిస్ట్రేషనుకు అవసర సమయంలో కోఆపరేట్ చేయకపోతే ఎల్లా ?

"యూ ఆర్ కరక్ట్ ! స్టెనో ఈ అధిక పని చేయకపోతే టైపిస్టు వచ్చేవరకూ ఇతనిని రివర్టు చేసేస్తాను. రోగం కుదుతుంది. గాని నీవు ఎకౌంట్సు రిప్రెజెంటేటివ్‌వి ! వసంత చేత

హెపిస్టుపని చేయించడంవల్ల ఎంప్లాయ్‌మెంటు కండిషన్స్ ఇన్‌ఫ్రింజ్ కావు గదా !"

"ఎందుకొచ్చినవండీ ! ఆ ప్రమాదం రాకుండా మనం ముందుగా మేల్కొనాలి.''

''ఆమెను డిస్మిస్ చేద్దామా ?''

''మీరు ఆమెకు సహాయం చేయదలిస్తే నేను మార్గం ఆలోచిస్తాను నా కెందుకని మీరంటే బర్తర్ఫు చేయక తప్పదు. ఇందులో నా కేమీ ప్రత్యేకశ్రీమాన్యం ఇన్‌టరెస్టు ఆమెమీద ఉన్నట్లు అపార్థం చేసుకోవద్దు మీరు ఎలా చేయదలిస్తే అలాగే చేయొచ్చు.''

"నా వల్ల అయ్యే పనైతే తప్పక ఆమెకు సహాయం చేస్తాను. కాని నాకు ప్రమాదం రానీయకు !"

''అలాగే సార్ ! ప్రస్తుతం పని నడవడం గురించి మీరు స్టెనోకి ఆర్డరు ఇవ్వాలి.

''తప్పకుండా !" అని కాల్ బెల్ నొక్కారు ఇంజనీరు.

"సార్ !" అంటూ ప్యూన్ వచ్చేడు.

"స్టెనోని పిలు.''

"చిత్తం సార్ !''

మరుక్షణంలో స్టెనో ప్రవేశించాడు.

స్టెనో నుద్దేశించి ''మనకు రిలీవింగ్ టైపిస్టు వచ్చేవరకూ నీవు ఎకౌంటెంటు ఇచ్చే స్టేటుమెంట్సు టైపు చేయడమే గాకుండా ఎక్కువ లేబరు చేయవలసి ఉంటుంది. అవసరమైతే లేట్ అవర్సు కూర్చొని పనిచేయాలి. స్టెనో పని, టైపిస్టుపనీ రెండూ చేయడానికి నీ కేమైనా అభ్యంతర ముంటే రిలీవింగ్ టైపిస్టు వచ్చేవరకూ నిన్ను టైపిస్టుగా రివర్టు చేస్తాను. స్టెనో లేకుండా నేను మేనేజ్ చేయగలనుగాని ఆఫీసు వర్కు సఫర్ అయితే నే ఒప్పుకోను. నీ ఉద్దేశ్య మేమిటో త్వరలో చెప్పు'' అన్నారు ఇంజనీరు.

స్టెనోకు పచ్చి వెలక్కాయ ముద్ద గొంతులో చిక్కినట్లు అయింది. ఎకౌంటెంటు దగ్గర చెప్పినట్లు రెండు పనులూ చేయనంటే రివర్టు చేస్తానంటున్నారు. రెండు పనులూ చేస్తానంటే తన ఓటమితో ఎకౌంటెంటు దగ్గర నామోషీ, స్టెనో అవడంవల్ల ఇంజనీరు వద్ద తనకు ప్రత్యేకస్థాన ముందని తనని ఇంజనీరుగారు బలపరుస్తా రనే ధైర్యం తోనే ఎకౌంటెంటుకు ఎదురు చెప్పేడు గాని కథ అడ్డం తిరిగింది. తల ఖండించినట్లయింది. గాని ఏమి చేయగలడు ?

"మీ ఆజ్ఞ సర్! మీరు ఏమి చేయమంటే అదే చేస్తాను."

''మూర్తీ ! స్టెనోకు కొంత పని ఇచ్చి మేనేజ్ చేయండి "

"అలానే సార్!" అంటూ మూర్తి తన సీటుకు వెళ్ళిపోయాడు.

శేఖరంగార్ని పిలిపించాడు మూర్తి. శేఖరంగారు వచ్చి మూర్తికి ఎదురుగా కుర్చీలో కూర్చున్నారు.

''కొన్ని అర్జంటు పనులున్నాయి మీరు రేపు ఆదివారం ఆఫీసుకు రావాలి; మీకు వేరే అర్జంటు పనులేమీ ఇంటి దగ్గర లేకపోతే......"

''ఆఫీసు పనికంటే నండీ? తప్పక వస్తాను.''

"పదిగంటలకల్లా ఆఫీసులో ఉండాలి. ఇంకో విషయం. మీ అందరులో ఉన్న ఎస్టాబ్లిష్‌మెంటు కేసులు అన్నీ ఏ అల మరలో ఉంటున్నవీ మీకు తెలుసు అను కుంటాను ఆ అలమర తాళాలు మీరు ఉంచుకోండి. ఎవైనా ముఖ్యమైన కేసులు హిస్టరీ షీట్లు మీకు ఎచ్చ టున్నదీ తెలి యకపోతే ముందుగా గుమాస్తాల నడిగి తెలుసుకోండి."

''నా సెక్షనులోని అన్ని కేసుల వివ రాలూ నాకు బాగానే తెలుసు" అని శేఖరం తన సీటుకు వెళ్ళిపోయాడు. కాని తన సెక్షనులో అంత అర్జంటు పని ఏమున్నదానాడు అర్థంగాక తికమక లయ్యాడు.

7

ఆదివారం పదిగంటలకు ఆఫీసులో హాజరయ్యారు మూర్తి, శేఖరం

"శేఖరంగారూ! నాల్గవ తరగతి ఉద్యోగులు ఎంతమంది ఉన్నారని మన డిస్ట్రిక్టులో?"

"సుమారు ఆరువందల మంది."

"వాళ్ళందరి హిస్టరీషీటులు నా కివ్వండి. వాటిని చూడాలి.''

శేఖరం హిస్టరీషీట్లు అన్నీ తెచ్చి మూర్తిబేబులుమీద ఉంచాడు.

మూర్తి ఒక్కోఫైలు పరిశీలించి ఓ ప్రక్క పెడుతున్నాడు. ఏమి పరిశీలి స్తుందీ శేఖరానికి అయోమయంగావుంది. అర్థం కాక తికమకలవుతున్నాడు. సాయంకాలం నాలుగంట లయ్యింది. మూర్తి అన్ని ఫైలులు చూచాడు. రెండు ఫైలులు ఓప్రక్క నుంచాడు. వాటిలో ఒకటి వసంతకు చెందినది. మరియొకటి జోషీ యను మరాటీ యువ కునికి చెందినది

"శేఖరంగారూ! ఈ రెండు ఫైలులు వేరే ఉంచండి మిగిలిన వన్నీ అలమ రలో ఉంచండి."

శేఖరం ఆ ఫైలు లన్నీ అలమరలో ఉంచాడు. ప్రత్యేకించబడిన రెండు ఫైలులూ కూడా అలమరలో ఓప్రక్క భద్రపరిచాడు. కాని వాటిలో వసంత ఫైలు ఉండడం అతనికి సస్పెన్సు ఎక్కువయింది. కాని వివరాలడిగే ధైర్యములేదు. వారిద్దరూ నాటికి ఆఫీసు ముగించుకొని ఇళ్ళకు వెళ్ళిపోయారు.

మరునాడు ఆఫీసుకు వచ్చిన తరు వాత ఇంజనీరు రాకకు ఎదురు చూచి, ఇంజనీరు వచ్చినవెంటనే మూర్తి ఇంజ నీరుగారి ఛాంబరులో ప్రవేశించాడు.

"గుడ్ మార్నింగ్ సర్!"

"గుడ్ మార్నింగ్! అలాకూర్చో మూర్తీ" అంటూ ఎదురుగా నున్న కుర్చీ చూపించారు.

"థాంక్సు."

"నిన్న ఆఫీసుకు వచ్చి నాల్గవ తరగతి ఉద్యోగుల హిస్టరీ షీట్లన్నీ పరీక్షించానండి. మన దగ్గర ఉన్న నాల్గవ తరగతి ఉద్యోగు లందరిలో ఇద్దరు మాత్రమే మెట్రిక్ పాసయినవాళ్ళు. మనదగ్గర గుమస్తా ఖాళీలు చాలా ఉన్నాయి. ఆ ఖాళీలలో ఈ ఇద్దరకూ ప్రమోషన్ ఇస్తే బాగుంటుంది"

"మనకు పవర్సు ఉన్నాయా?"

"మనము గుమస్తాలను రిక్రూటు చేయలేము గాని నాల్గవ తరగతి ఉద్యోగులకు పరీక్ష జరిపి అర్హులకు ప్రమోషన్ ఇవ్వవచ్చు. దానికి రైల్వేబోర్డు ఆదేశం వుంది."

"అల్లాఅయితే పరీక్ష జరుపుదాం."

"పరీక్షకు కూర్చోదలచినవాళ్ళందరి దగ్గరనుండి ధరఖాస్తులు తీసుకొని అప్పుడు పరీక్ష జరపాలి"

"వెంటనే ఆర్డరు సర్క్యులేట్ చేయించండి. పరీక్షకు కూర్చోదలచినవాళ్ళందరు ఫలానా తారీఖులోగా ధరఖాస్తులు ఇవ్వాడానికి పదిరోజులు టైమిచ్చి ఆ తరువాత పరీక్షకు మరో పదిరోజులు టైము పెట్టి తేదీలు నిర్ణయించి నోటీసులు జారీచేయండి."

"అలాగే సార్!" అంటూ మూర్తి తన సీటుకు వెళ్ళిపోయాడు.

గుమాస్తాలుగా ప్రమోషను కోరి పరీక్షకు హాజరుకాదలంచినవారు ఫలానా తారీఖులోగా ధరకాస్తు లీయవలెనని నోటీసు జారీచేయడమైంది. సుమారు నూరు ధరకాస్తులు వచ్చాయి. నిర్ణయించిన తేదీని వాళ్ళందరకూ వ్రాత పరీక్ష జరిగింది. ఇంజనీరు ఆ పేపర్లన్నీ దిద్దడానికి తనకు సమయం ఓపికా రెండూ లేవని అతి రహస్యంగా తనకుబదులు మూర్తినే చూచి మార్కు లివ్వమన్నారు. మూర్తి పేపర్లన్నీ దిద్దేడు. వాటిలో వసంత హెచ్చు మార్కులు సంపాదించింది. రెండవవాడుగా జోషీ వచ్చాడు. ఇంకో ముగ్గురు పాసుమార్కులు సంపాదించేరు. వసంతకు మొదటి మార్కు ఇస్తే ఆమెకు ప్రత్యేకాభిమానం చూపించినట్లు ఇంజనీరు అనుమానిస్తారేమో నని భయపడ్డాడు. పాసయిన ఐదుగురి పేపర్లూ ఇంజనీరు వద్దకు తీసుకు వెళ్ళేడు.

"సర్! అందరిలో పాసుమార్కులు పొందినవారు ఐదుగురే ఉన్నారు. వీరికి ఇంపార్షియల్‌గా నేను మార్కు లిచ్చేను. గాని నేను పార్షియాలిటీ చూపినట్లు అపోహపడవచ్చు. అందుచేత ఈ ఐదు పేపర్లు మీరు ఓసారి చదివి నే నిచ్చిన మార్కు సరిగా నున్నాదీ లేనిదీ చూచి అవసరమైనచోట్ల సవరించండి."

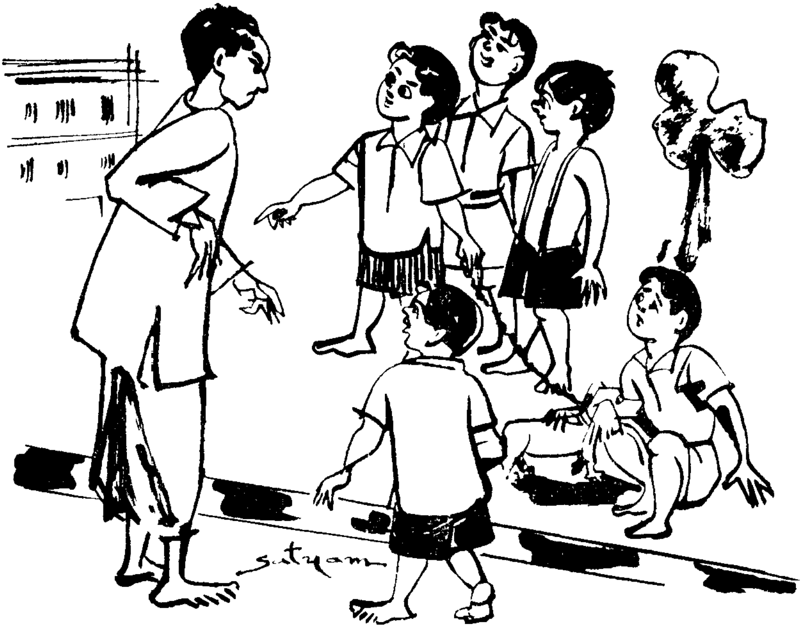

"ఏం చేస్తున్నారు మీరా కుక్కని."
"ఎవ డైతే పెద్ద అబద్ధం చెపుతాడో వాడు గెల్చుకుంటాడు కుక్కని."
"నేను మీ అంత పిల్లవాడప్పుడు ఒక్క అబద్ధంకూడా చెప్పలేదు."
"అయితే ఆయనకి ఇచ్చేయండిరా కుక్కని."

"మనము సిన్సియర్‌గా ఉంటేచాలు, ఒకళ్ళు ఏదో అనుకుంటా రని ఎన్నాళ్ళు భయపడతాం మూర్తీ!"

"నేను సిన్సియర్ అని నా మనస్సుకు తెలుసు. దేవునికి తెలుసు. కాని లోకానికి తెలియదండి ?"

మూర్తినుండి ఇంజనీరు పేపర్లు తీసుకున్నారు. ముందు తక్కువమార్కులు పొందినవి చూచారు; వాటిలో మార్కులు వచ్చినంతసరుకు కనిపించలేదు. వీటిని ఓవర్‌వేల్యూ చేసిన ట్లుంది ?"

"కొంచెం అలా చేయవలసి వచ్చిందండి. కనీసం ఐదుగురినైనా పాసు చేయాలనే ఉద్దేశంతో వాళ్ళకు కొన్ని హెచ్చుమార్కు లిచ్చి పాసుచేశాను. మీరు ఆమోదిస్తే పాసు చేయవచ్చు."

హెచ్చుమార్కులు పొందిన రెండు పేపర్లూ చూడడం మొదలెట్టేరు. అందులో రెండవస్థానం పొందిన పేపరు చూచినతరువాత "వేల్యుఏషన్ కరక్టుగానే ఉంది" అని మిగిలిన పేపర్లు తీసి పూర్తిగా చదివేరు.

"మీ వేల్యుయేషన్ ఈ పేపరులో సరిలేదు మూర్తీ."

మూర్తి ఆశ్చర్యపోయాడు. వసంత పేపరు ఇంజనీరు చూస్తున్నంత సేపూ మూర్తి గుండెను హెచ్చుస్థాయిలో కొట్టుకున్నవి. ఇంజనీరు మాటలు విన్న వెంటనే కృంగిపోయాడు 'నిజంగా తను ఆమెకు అభిమానం చూపినట్లు ఇంజనీరు కూడా శంకిస్తున్నారా' అని కొంచెం ధైర్యం చేసుకొని "ఆమె వ్రాసిన వన్నీ రైటేనండి. తరువాత పేపరు మీరే సెట్ చేసేరు. ఇంకా అభిమానం చూపానని శంకిస్తున్నారా ?"

"అభిమానం ఏమిటోయ్! ఆమె తెలివి తేటలను పాదంక్రింద అణచిపెట్టినట్లు అణుస్తూ మార్కులు వేశావు. ఈ ఆన్సర్లకు ఇలా ఇవ్వవలసింది మార్కులు ? నీ విచ్చిన మార్కులు చాలవు."

ముచ్చమట్లు పోసిన మూర్తి శరీరం కాస్త పంకాగాలికి చల్లబడింది. తేరుకున్నాడు.

"మొదటిమార్కు ఎలాగూ సంపాదించింది. ఇంక హెచ్చుమార్కులిచ్చినా వాటివల్ల ఆమెకు ప్రత్యేకలాభం లేదు గదండీ!"

"ఇప్పుడు మనదగ్గర ఖాళీలు ఎన్ని ఉన్నాయి ?"

"రెండు టైపిస్టుల ఖాళీలు, పది గుమస్తాల ఖాళీలు ఉన్నాయి."

"వసంతను టైపిస్టుగా ప్రమోట్ చేసి మిగిలినవారిని గుమస్తాలుగా ప్రమోట్ చేద్దాం."

"అందర్నీ గుమస్తాలుగానే ప్రమోట్ చేయాలండి. పరీక్ష గుమస్తాఖాళీలకు జరిగింది గాన వసంతను టైపిస్టుగా ప్రమోట్ చేయలేము ''

"ఆమెను టైపిస్టుగానే మనం ఉపయోగించిన బాగుంటుందేమో !"

"బాగానే ఉంటుంది. కాని ఆమెకు ప్రత్యేక పరీక్ష జరిపి టైపుస్పీడు చూచి టైపిస్టుగా పాసయితే టైపిస్టుగా ఎప్లాయ్ చేయవచ్చు.

వసంతకు జోషీకి మిగిలిన ముగ్గురకు వరుసగా గుమస్తాలుగా పాసయినట్లు ప్రమోషను ఇచ్చినట్లు ఆర్డరు జారీ చేయడమైనది. ఆర్డరు వెలువడిననాడు వసంత సంతోషం చెప్పనలవికాదు. మూర్తి సహాయంతోనే తను ప్రమోషన్ పొందినట్లనుకుంది. ఆ మూర్తి తనను ఉద్యోగంనుండి బర్తరపు చేస్తాడని శంకించినందుకు తన్ను తాను నిందించుకుంది. వెంటనే తన కృతజ్ఞతను సంతోషాన్ని వెల్లడిచేయడానికి మూర్తివద్దకు వెళ్ళింది, చిరునవ్వుతో.

"కంగ్రాట్యులేషన్సు వసంతా."

"థేంక్సు. మీ మేలు ఎన్నటికీ మరువలేను. మీ దయవల్లే నాకా ప్రమోషను లభించింది "

"అలా మాట్లాడకు. అందులో నా ప్రమేయమేమీలేదు. మొదట నీఅర్హతను నీవు గుర్తించి ఆతరువాత ఇంజనీరు గార్కి నీ కృతజ్ఞత తెలుపుకోవాలి"

"ఇంజనీరుగార్ని చూడవచ్చాంది."

"నిరభ్యంతరముగా!"

వసంత ఇంజనీరుగారి ఛాంబరులోనికి వెళ్ళి నమస్కరించి "థేంక్స్ సర్! మీ మేలు నా జన్మలో మరువలేను. నాకు ఒకదారి చూపినవా రయ్యారు."

"ఇందులో నే చేసిన దేముంది. నీ అర్హతను నీవు రుజువు చేసుకున్నావు. ప్రమోషన్ ఇచ్చే అవకాశం నాకు లభించింది. ప్రమోట్ చేశాను."

సంతోషంతో ఇంకేమీ మాట్లాడలేక ఉక్కిబిక్కిరైంది వసంత. ఇంజనీరు నుండి సెలవుతీసుకొని తన సీటుకు వెళ్ళిపోయింది.

ఆఫీసంతా గుసగుసలు చెలరేగాయి- వసంతకు ప్రత్యేకాభిమానం చూపినట్లు ఈ గుసగుసలు అస్పష్టంగా మూర్తిచెవికి చేరాయి. అదంతా లోకం పోకడని మాత్రం అనుకున్నాడు.

ఆఫీసునుండి ఇంటికి వెళ్ళినతరువాత శేఖరం ఇంట్లో అందరూ సంతోషంతో ఆనాడు ఓ పండుగగా భావించారు. వసంతా, ఆమెతల్లీ, తండ్రీ మూర్తి సహాయం చాలా ఉందనుకున్నారు. మూర్తిని వసంత లోలోన పొగిడింది. శేఖరం, అతనిభార్య బహిరంగంగా పొగిడేరు.

....

8

కొద్దిరోజులు గడిచాయి. మరల టైపిస్టు కాళీలకు అర్హత ఉన్నవారూ, టైపువచ్చినవారూ ధరకాస్తు లివ్వవచ్చని ఆర్డరు జారీ అయ్యింది. నిర్ణయించిన తేదీని ధరకాస్తుదారులకు పరీక్ష జరిగింది. అందు వసంత ఒక్కర్తే ఉత్తీర్ణురాలయ్యింది. పరీక్షకు హాజరైన మిగిలిన నలుగురకు టైపుచేయడమే తెలియదు. అయినా అదృష్టంమీద భరోసాతో పరీక్షకు హాజ రయ్యారు.

ఈసారి వసంత టైపిస్టుగా సెలక్టయిన తరువాత గుసగుసల దుమారం ఆఫీసులో మరికొంత హెచ్చుస్థాయిలో రేగింది ఈ పరీక్ష లన్నీ వసంతకోసమే జరిగినట్లు వదంతి లేచింది.

వసంతను పిలిపించి "నీవు టైపిస్టుగా కూడా సెలక్టయ్యావు. ఇప్పుడు నీవు గుమస్తాగా ఉండదలంచినది లేక టైపిస్టుగా ఉంగదలంచినదీ నీ ఉద్దేశం తెలియజేయాలి" అన్నాడు మూర్తి.

"ఈ రెంటి తారతమ్యములు, భవిష్యత్తులు నా కేమి తెలుసండీ? మీరే సలహా ఇస్తే బాగుంటుంది."

"ఒకరి సలహాలమీద ఆధారపడకు వసంతా! ఇది నీ అభిరుచులను బట్టి ఉంటుంది. గుమస్తాగా ఉంటే నీకు మాన

సికంగానే పని ఉంటుంది. తోటి అందరి గుమస్తాలతోనూ చాలమట్టుకు కలిసి పని చేయాలి. టైపిస్టుగా నయితే యితరులతో సంబంధం ఉండదు. నీ పని నీవు చేసుకుంటూ ఓ చోట ఉండవచ్చు కొన్నాళ్ళ తరువాత నీకుఇష్టంలేకగాని లేకగుమస్తా పరుసలో ప్రమోషను వచ్చినా నీవు గుమస్తాగా రావచ్చు లేక షార్టుహేండు నేర్చుకుంటే స్టెనోగ్రాఫరు కావచ్చు. టైపిస్టుగా నీవు ఒక యంత్రంలా పనిచేయాలి. శారీరకంగా కూడా శ్రమపడవలసి యుంటుంది. అందుచేత ఈ విషయాలు నీవు బాగా ఆలోచించి నిర్ణయించుకోవాలి. మీ నాన్నగారితో కూడా ఆలోచించి వారుఎలాచేయమంటేఅలాచేయి."

"మీ సలహా చెప్పేరుగాదు."

"నా సలహా నీకు టైపిస్టులైను బాగుంటుందని. అయినా వ్యక్తిగతాభిప్రాయమునుబట్టి నిర్ణయించుకోవాలి."

"మా నాన్నగార్ని కూడా సలహా చేస్తాను" అంటూతండ్రిదగ్గరకువెళ్ళింది.

శేఖరం వసంతలు పదినిముషాలు ఆలోచించారు. ఇద్దరూ ఏకగ్రీవంగా టైపిస్టులైను మంచిదని నిర్ణయించారు. శేఖరం మూర్తి వద్దకు వెళ్ళి వసంతను టైపిస్టుగా వేయమన్నాడు. ఆ విధంగానే ఆర్డరు జారీచేయడం జరిగింది.

....

మూర్తి ఆఫీసుకు వస్తూ దారిలో ఓ తెలుగు సినిమా పోష్టరు చూచాడు. 'ఇక్కడకు కూడా తెలుగు సినిమాలు పాతబడిన తరువాత వస్తాయన్నమాట' అని మనస్సులో అనుకున్నాడు; మూర్తి ఆ ఊళ్ళో తన ఆరు నెలల జీవితంలో ఒక రోజూ సినిమాకు వెళ్ళలేదు. సినిమాలంటే అతనికి ఇష్టం లేకగాదు, సమయం, అవకాశం లేక; ఆ ఊళ్ళో సినిమా హాలు లెచ్చటున్నాయో కూడా తెలియదతనికి.

ఆఫీసులో శేఖరంగారు ఏవో ఆఫీసు విషయములు మాట్లాడుతూ తీరికగా కబర్లు చెబుతూన్నారు.

"ఈ ఊళ్ళోకి తెలుగు సినిమాలు కూడా వస్తున్నాయండీ!" అన్నాడు మూర్తి ఆశ్చర్యంగా.

"వస్తాయి; చాల పాతబడి అన్ని చోట్లా ఆడిన తరువాత స్క్రేప్ అయ్యే ముందు ఇచ్చటికి వస్తాయి."

"ఏ పాతవో! తెలుగు సినిమా అంటూ ఇక్కడకు రావడం ఆశ్చర్యమే! ఈవేళ వస్తూ దారిలో పోష్టరు చూచాను."

"వెలుగునీడలు" సినిమా ఆడుతుందట. సినిమా ఎంత పాతదైనా మంచిదే ఏదో కాలక్షేపానికీ, రిక్రియేషనుకున్నూ. ఈ ఊళ్ళో సినిమా హాలు లెక్కడ ఉన్నవో నాకు తెలియదు. చెప్పకుంటే సిగ్గుచేటు."

"మీరు ఎప్పుడైనా టౌనులోకి వెళితే తెలుస్తుంది"

" నాకు ఇడ్లీ; నాకు పెసరట్టు; మినపట్టు; వాళ్ళకు తెచ్చినవి నాకూ తీసుకురా."

''రేపు ఆదివారం గదండీ ! మీకు ఇం కే ఎంగేజిమెంటూ లేకపోతే సినీమాకు వెడదాం. కొంచెం ముందుగా వెళ్ళి టౌను పూర్తిగా సరదాగా తిరిగి ఆ తరువాత సినీమాకు వెడదాం. ప్రోగ్రాం పెద్దదని ఏమైనా కంగారు పడుతున్నారా ?"

"అబ్బే ! అలాగే తిరుగుదాం'' అని శేఖరం తన సీటుకు వెళ్ళిపోయాడు ఎవరో గుమస్తా పిలువగా.

మరునాడుమధ్యాహ్నం రెండు గంటలకు మూర్తి శేఖరంగారింటికి వెళ్ళాడు. వసంత చిరునవ్వుతో లోపలకు ఆహ్వానించింది మూర్తిని.

''మీ నాన్నగారు ఏరి ?"

"ఈ వేళ బిల్లులు పంపడానికి ఆఖరు తేదీ గదండీ ! ప్రొద్దుటే వెళ్ళారు ఆఫీసుకు. బిల్లులు తయారై ఆఫీసరు సంతకమయ్యేవరకూ ఇంటికి రాలేరు ''

'' సారీ ! ఈ విషయమే నాకు జ్ఞాపకంలేదు. కనీసం మీ నాన్నగారైనా నాకు చెప్పలేదు. నిన్న సినీమాకు వెడదామంటే సరే నన్నారు."

''మాటల మధ్య మీరు సినీమాకు వెడదామంటే అలాగే నన్నారట. సాయంకాలం ఆదివారం పని చేయడానికి గుమాస్తాలను బుక్ చేసేటప్పుడు జ్ఞాపకం వచ్చిందట 'ఆదివారం ఆఫీసుకు రావా' లని. ఆ సంగతి మీతో చెబుదామని చూస్తే మీరు ఇంజనీరుతో బిజీగా ఉన్నారట. తరువాత మా నాన్నగారు మరిచి పోయారు."

ఇంతలో శేఖరంగారి భార్య కాఫీ తీసుకువచ్చి మూర్తి కందించింది.

"మీతో సినిమాకు వెడదా మని వాళ్ళనాన్న అనుకున్నారట. గాని ఆఫీసుకు వెళ్ళవలసుండి వెళ్ళారు. వసంతకు టౌను బాగానే తెలుసు. మీ ఇద్దరూ టౌను చూచికొని సినీమా చూచిరండి."

"నేనుకూడా సినీమాకు వెడదామనుకున్నాను. మా నాన్నగారు లేక పోవడంతో తోడులేక ఆలోచిస్తున్నాను. మీరు వస్తానంటే నా కేమీ అభ్యంతరము లేదు" అంది వసంత.

"మీ తల్లీ, చెల్లెళ్ళూ వస్తే కలసి రావడం మంచిదేమో!"

"మా అమ్మకు ఇల్లు చక్కబెట్టుకోడానికే తీరికఉండదు. ఇంక సినీమాలు కూడానా? చెళ్ళెళ్ళకు పరీక్షలు దగ్గర బడ్డాయి. ప్రయివేటు మాష్టరు వస్తారు ఇంక మా పాప వచ్చిందా దానిని బుజాన్ని వేసుకు మోయాలి. అది సినీమా చూడదు సరిగదా నన్నుకూడా చూడనీయదు.

మూర్తికి ఆమెతో సినీమాకు వెళ్ళడం కొంచెం అసభ్యమేమో ననిపించింది. గాని వసంత సరదాపడి తోడు లేక సినిమాకు వెళ్ళడం విరమించుకుంటున్నా నన్నది అల్లాంటి పరిస్థితులలో ఆమెను వెంటబెట్టు కెళ్ళితే తప్పు లేదని తన మనస్సుకు సంజాయిషీ చెప్పుకున్నాడు. కాఫీ త్రాగిన అనంతరం కప్పు సాసరు టీపాయి మీదుంచి "త్వరగా తయారై బయలుదేరు వసంతా!" అన్నాడు మూర్తి.

వసంత లోనికి వెళ్ళి పావుగంటలో తయారై వచ్చింది. ఇరువురూ కలసి బస్సుస్టాపు దగ్గరకు వెళ్ళి పదినిముషాలు నిలబడేసరికి సిటీబస్సు వచ్చింది. ఇద్దరూ బస్సు ఎక్కారు.

"ఈవేళ మనం అదృష్టవంతుల మండీ" అంది చిరునవ్వుతో వసంత.

"ఏం?" అన్నాడు మూర్తి అర్థంగాక.

"ఈ ఊళ్ళో సిటీబస్సులు పేరుకు మాత్రం ఉన్నాయి. వాటిని ఓ నిర్ణీత సమయ మంటూలేదు. బస్సులో జనం నిండితేబయలుదేరుతుంది. లేకపోతేలేదు. ప్రొద్దుపొడిచిం లగాయతూ ప్రొద్దు కునికే వరకుమాత్రమే ఇవి తిరుగుతాయి. ఆ తరువాత కనిపించవు అందుకే వీటిని ఎవరూ నమ్ముకోరు. టాంగాల కున్న గిరాకీ వీటి కుండదు. ఈ వేళ మనం ఎక్కువసేపు నిలబడ్నక్కర్లేకుండా బస్సు దొరికింది. అందుకే మన అదృష్ట మన్నాను."

"తిరిగివచ్చేటప్పుడు మనకు బస్సు దొరకదన్నమాట."

"టాంగా కట్టించుకోవాలి."

బస్సు రైల్వేకాలనీనుండి టౌనుకు చేరుకుంది. మూర్తి వసంతలు బస్సు దిగేరు. మార్కెట్టులో పెద్దపెద్ద దుకాణాలు చూచారు. కొన్ని దుకాణాల్లో కావ

లసిన వస్తువులు కొనుక్కున్నారు. గోలు (గుండ్రపు) బజారు చూచి, ముఖ్య వీధులు, కచేరీలు వగైరా లున్నచోట్ల పరికించేరు ఇంకా సినిమాకు గంటన్నర సమయ ముంది సినీమాకు దగ్గర్లో ఓ పార్కు ఉంది ఆ పార్కులోనికి ప్రవేశించారు మూర్తీ వసంతలు పార్కులో మూర్తిబుర్రలో చాలకాలంనుండిదాగున్న విషయం జ్ఞాపక మొచ్చింది ఎన్నోసార్లు మూర్తి ఆలోచించేవాడు 'తను వసంతకు ప్రయివేటు చెప్పేరోజులలో తనతోమాట వరుసకైనా చెప్పకుండా శేఖరంగారు బదిలీయై వచ్చివేయడానికి కారణమేమిటా అని ఈ ప్రశ్న ఆమెను ఎలా అడగడం, తనకు అనుమానం ఎలా తీరడం? నెమ్మదిగా సంభాషణ ప్రారంభించాడు మూర్తి.

"ఇంతదూరం వచ్చి ఉద్యోగం చేయడానికి నేనుఎన్ని జన్మల్లో పాపంచేశానో? మాతృదేశం విడచి, మాతృభాష మరచి, ఇలా జీవచ్ఛవంలా బ్రతుకుతున్నానంటే కేవలం పొట్టకోసమో లేక ఉద్యోగం కోసమో అర్థంకాక, ఉద్యోగం కోసం ఇంతదూరం వచ్చామనీ, ఇక్కడకు వచ్చాంగదా యని ఉద్యోగంచేస్తూ బ్రతుకుతున్నాం" అన్నాడు మూర్తి

"మీ కీ ప్రాంతం నచ్చలేదా ?"

"నచ్చటాని కేముంది ప్రమోషను మీద వెళ్ళమన్నారు, వచ్చాను అంతే ! మీ నాన్నగార్కి ఏ ప్రమోషనూ లేదే ! ఎందుకు నచ్చినట్లు ఇంతదూరం ?"

"మానాన్నగారు రావడానికి ఒక పెద్ద కధవుంది మానాన్నగారే కోరి నిమిషాల మీద బదిలీ చేయించు కున్నారు "

"ఏమిటి అంత గొప్పవిశేషం ?" ఆశ్చర్యంగా అడిగేడు

"మీరు నాకు ట్యూషను చెప్పేరోజుల్లో ఎవరో తుంటరులు మన ఇరువురకు ఏదో సంబంధం పెరుగుతోం దని ఆకాశ రామన్న ఉత్తరం వ్రాసేరు. దాంతో నిప్పులు త్రొక్కిన కోతిలా మా నాన్నగారు మాతల్లిని మన ప్రవర్తన ఎలాగుందని నిలదీశారు మా తల్లి కి ఎట్టి అనుమానం లేదని చెప్పింది గాని ఆ అవమానంతో అక్కడ ప్రజలకు ముఖం చూపడానికి మనస్కరించక వెంటనే ఇచ్చటకు బదిలీ చేయించుకునారు."

మూర్తికి గత నాలుగేళ్ళ క్రితం జరిగిన సంఘటనలు జ్ఞప్తికి వచ్చేయి వీధి తుంటరులు మూర్తి వెనుక ఎత్తిపొడుపు మాట లనడం ముఖ్యంగా శేఖరంగారికి బదిలీ యైనతరువాత శేఖరంగారి ప్రక్కింటావిడ నిర్లక్ష్యముగా ఇచ్చిన సమాధానం మూర్తి మెదడులో మెదిలాయి

"మీ నాన్నగారు మనలను శంకిచారా ?"

"అప్పట్లో శంకించినా, ఇప్పుడు మీరు ఓ దేవుడనే వారు నమ్ము తున్నారు "

"నీ అభిప్రాయం ?"

"నా ఉద్దేశ్యంలో అప్పుడూ ఇప్పుడూ గురువుగారే !''

'వసంతను భార్యాగా పొందగలిగే అదృష్టం తనకు లేదనుకున్నాడు మూర్తి వసంత అందచందాలు, తెలివితేటలు చూచి ఆమెను భార్యగా పొందేవారు నిజంగా అదృష్టవంతులనే ఊహించేవాడు అలాంటి అప్సరస నిజంగా తన భార్య అయితే ఆమె చరిత్ర ఏవిధంగా ఉండేదో ? భగవంతుడు ఆమెను ఈర్ష్యతో చూచి పెళ్ళయిన మూడోఏడే ఆమెకు భర్తను దూరంచేసి పసుపు కుంకుమలకు కొరత చేశాడు ఆమె అందం బూడిదను బోసిన పన్నీరే ! అయితే అంత అందం ఎందు కివ్వాలి భగవంతు డామెకు? ఎవరి కోసం ఆమె అందం ? కనీసం ఆమె కూడా మానవమాత్రురాలేగా ! పట్టుమని ఇరవై ఏళ్లు లేవు ఇంతలో వివాహం, మాతృత్వం, వితంతువు కావడం అన్నీ జరిగిపోయాయి అయితే తన వాంఛలను చంపుకొని ఆమె శేష జీవితాన్ని గడపవలసిందేనా? ఈ ఊహలతో మూర్తి బుర్ర దిమ్మెక్కింది

సంధ్యకాంతులు వారిరువురి మీదా పడి వారికి వింత సౌందర్యాన్నిస్తున్నాయి సంధ్యా కిరాణాలు వారిరువురి ముఖాలపైబడి వసంతో త్సవమునాడు కుంకుమరంగు పులుముకున్న రాధాకృష్ణుల్లా గున్నారు పార్కులోని గులాబీ పూవులు వారిరువుర చూచి చిరునవ్వులు చిందుస్తున్నాయి వారి ఎదురుగా నున్న పోకచెట్టుమీది జంట పావురములు వారిని వెక్కిరిస్తున్నట్లు గోచరిస్తున్నాయి ఎంతోమంది దంపతులు వారిముందు పార్కులో ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని అనుభవిస్తుంటే వారిరువురిలో ఏదో వెలితి కనిపిస్తోంది ఆ ప్రత్యేక వాతావరణం వారిరువురిలో ఏదో ఊహలను, వాంఛలను రెకెత్తించాయి, ఒకరి కళ్ళల్లోకి మరియొకరి తీక్షణంగా చూచుకున్నారు ఈ చూపులు వారి ప్రణయవీణను మీటిన ట్లున్నాయి కాని వారిరువురి మధ్య సంఘము, నియమాలూ అనే ఇనుపతెర అడ్డంగా పడింది ఇంతలో మూర్తి గడియారం చూచి "పదిహేను నిమిషాలే ఉంది సినీమా ప్రారంభించటానికి మనకు తెలియకుండానేసమయందొర్లిపోయింది ఇంక వెళదామా ?" అన్నాడు

వసంత గుండెలు బరువెక్కి ఉన్నాయి ఏమి సమాధాన మివ్వాలో తోచలేదు అసలు మాట్లాడ్డానికి నోరు పెగల్చ లేని స్థితిలో ఉంది మౌనంగానే మూర్తిని అనుకరించింది

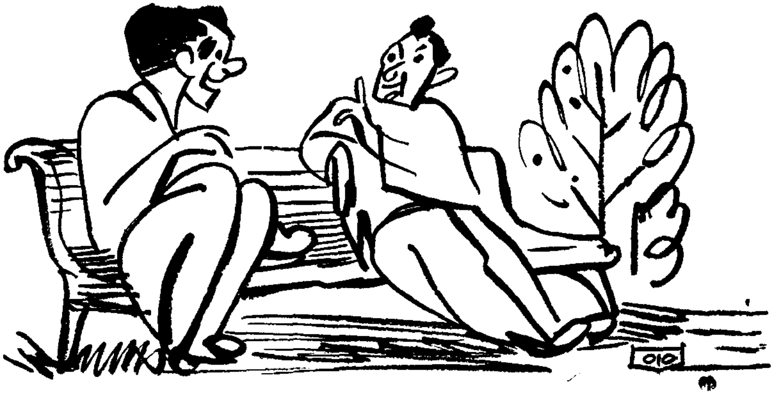

"మా ఆవిడే ఒకే రకం కాయగూరను రోజు కో కొత్తరకం కూరగా వండుతుంది.."

"ఓష్...మా ఆవిడ నెలకి సరిపడే బియ్యాన్ని తెచ్చిపడేస్తే అదే బియ్యంతో పూట కో మోస్తరుగా అరవై రఖాలు అన్నం వారుస్తుందోయ్!"

మూర్తి సోఫాటిక్కెట్లు రెండు తీసుకొని వసంతతో హాలులో ప్రవేశించాడు. సినీమాప్రారంభమైందిగానిఇరువురిదృష్టి ముందునున్న తెరమీదలేదు. ఏదో ఊహా ప్రపంచములో పరుగులెత్తుతున్నాయి. వారి దృష్టి బొమ్మమీద కేంద్రీకరించిన కొంత వ్యవధిలోనూ ఆ ఘట్టాలు వారి ఇర్వురకూ వర్తిస్తున్నట్లు భావించి, అనుకోకుండా ఒకరి మొఖంలోకి మరియొకరు చూచుకొనేవారు. వెంటనే వారు ఏదో తప్పుచేస్తున్న వాళ్ళలా గుర్తించి మళ్ళా ముఖాలను త్రిప్పుకుని తెరవైపు చూచేవారు. ఆ విధంగానే సినీమా అయిపోయింది. హాలునుండి బయటకు వచ్చారు.

"మనకు సిటీబస్సు లేనట్లుంది ఇంక టాంగాయే గతి అనుకుంటా" అన్నాడు మూర్తి.

''ఔనండి! టాంగా ఒకటి మాట్లాడండి.''

మూర్తి టాంగా కుదిర్చేడు. ఇద్దరూ కూర్చున్నారు. టాంగా సాఫీగా సాగిపోతోంది, ఆ రాత్రి సమయంలో చీకటిని చీల్చుకుంటూ. కుదుపులకు మూర్తి వసంతల శరీరాలు తాకుతూ వున్నాయి. అలా తాకుతున్నపుడు వారిరువురిలో విద్యుచ్ఛక్తి ప్రవహించేది. తరచు అలా శరీరాలు తాకినప్పుడల్లా ముఖాలలోకి చూచుకుంటున్నారు. వారిరువురి కళ్ళూ దాగుడు మూతలాడినట్లు వెంటనే దాక్కుంటున్నాయి. ప్రశాంత వరణం వారిని మరీ రేకెత్తిస్తోంది

మూర్తి నిగ్రహించలేకపోయాడు. అప్రయత్నంగా తనచేయి వసంత నడుమును చుట్టి తన కౌగిలిలోకి లాక్కున్నాడు. వసంత ఆ క్షణం అతని కౌగిలిలో గత కొన్ని సంవత్సరాలనుండి ఎరుగని అనుభూతి అనుభవించింది. ఎన్నాళ్ళ తరువాత తనకు అదృష్టం లభించింది అని తనలోనే ఆశ్చర్యపోయింది. నిజంగా తను అలా మూర్తి కౌగిలిలో శాశ్వతంగా ఉండిపోవా లనుకుంది. ఈ అమూల్యావకాశానికి గాబోలు తాను అప్రయత్నంగా ఈ వేళ ఇలా వచ్చింది. తన పరిస్థితి ఏమిటి ? తను ఒక హైందవ వితంతువు. తనకు ఒక కూతురుంది. ఆమె భవిష్య త్తేమవుతుంది ? తనకు ఇంకా చెల్లెళ్లున్నారు. వారిమీద కూడా తన కళంకఛాయ పడుతుంది. తను చదువుకున్నదై యుండి కూడా ఇలా క్షణిక భౌతిక వాంఛలకు లోనై పోవడమే ?" ఈ ఊహలు ఆమెను కర్కశంగా వెనక్కు లాగిన ట్లనిపించింది. స్పృహ తెచ్చుకుంది.

"మాష్టారూ ! మనం భౌతిక వాంఛలకూ, ఉద్రేకాలకూ లొంగిపోవడం భావ్యంకాదు."

"నన్ను క్షమించు వసంతా ! నిజంగా నేను ఉద్రేకానికి లోనై నీ పరిస్థితి గ్రహించకుండా నీకు మచ్చతెచ్చే పాపాని కొడిగట్టుకున్న నీచుడను" అని ఆమెను తన కౌగిలినుండి జారవిడిచాడు.

ఇంతలో "బాబూ ! కౌన్సీగల్లీ" అన్నాడు. టాంగావాడు.

"కుడి చేతి మీదకు త్రిప్పు'' అన్నాడు. హిందీలో.

టాంగా కొంత దూరం దొర్లింది. మూర్తి ఆపమన్నాడు. వసంత దిగిపోయింది.

"మీరుకూడా రండి. ఈ పూట భోజనం చేసి వెళ్ళుదురు గాని. హోటలులో ఇప్పుడు భోజనం ఉండదు'' అంది వసంత. ''నేను భోజనం చేయను. మీరు ఉండండి అని టాంగావాలాను పోనీయమని హెచ్చరించారు. టాంగా సాగిపోతుంది. వసంత ఆ చీకటిలో టాంగా ఆకారం కనిపించినంత దూరం చూస్తూ నిలుచుండిపోయింది. ఆ చీకటిలో టాంగా పొట్టలో ఇమిడిపోయిన మూర్తి ఆకారం దృష్టి కందకపోయినా ఊహించుకొనే అతనిని చూస్తోంది. టాంగా మరియొక సందు తిరిగింది. వసంత ఇంట్లో ప్రవేశించింది,

మూర్తి ఇంటికి వెళ్ళేడు. కాని ఆ రాత్రి తనకు నిద్ర పట్టలేదు. తాను ఏదో ఖూనీ చేసి వచ్చిన వాడిలా భయంతో కూడిన బాధ అనుభవించాడు. తన కళ్ళ ముందు వసంత శాంత మూర్తే నాట్యం చేసేది. తను వసంతను ప్రేమిస్తున్నాడా? పెళ్ళి చేసుకోగలడా ? వసంత అంగీకరిస్తుందా ? అంగీకరించని దైతే తన కౌగిలిలో ఇమిడి తనకు అంత ఆనందా

మయింది. లేతగుండెలో పాతుకుపోయిం
దొరకం నిరాశ. చిట్టిగుండెలో చిట్ట
చీకటి అలముకుంది.. సున్నిత హృద
యంలో సుత్తిదెబ్బలు. చీకటిలాంటి
జీవితం వెలుగుకిరణం కోసం తపించి
పోయింది.

* * *

రామ్మూర్తి...

రమణిని ప్రేమించాడు...రమణి రామ్మూర్తి ప్రేమను కాదనలేదు. ప్రమాణాలు చేసుకున్నారు. ఒకర్నొకరు పవిత్రంగా అర్థం చేసుకున్నారు. కాని.. దానికి సంఘం వేసే సంకెళ్ళు?? అర్థం లేనివి! వ్యర్థ మైనవి:

సంఘాన్ని కాదన్నాడు—తండ్రిమాట కాదనకముందే!

తండ్రి తారాజువ్వలా లేచాడు.

కొడుకు 'రాకెట్'లా మరీ మీద కెగిరాడు.

చర్న లేచినతండ్రి చప్పున క్రిందకు దిగాడు.

కొడుకు...ఛస్తే క్రిందకురానన్నాడు.

ఆస్థి చిల్లిగవ్వ యివ్వను – బెదిరించాడు తండ్రి.

నాకు దానిమీద అస లాసేలేదు— విదిలించాడు కొడుకు.

మరి లలిత కేంసమాధానం చెప్తావ్?

నేను లలితను పెళ్ళిచేసుకుంటా నని యెప్పుడూ అన్లేదు.

మేం అనుకున్నాంగా!

పెళ్ళి చేసుకొనేది మీరా? నేనా?

చదువు కని పట్నం పంపితే కొడుకింత ప్రయోజకు డౌతా డని యేతండ్రి మాత్రం ఊహించ గలడు గనుక?

'కొద్దిగా ఆలోచించు రామం...ఈ ఆస్తీ...అంతస్థూ...అంతకుమించి నా మాటను కాదని నువ్విలా చేయటం న్యాయం కాదురా! ఫలానా ఆదిశేషయ్య గారి కొడుకు ఇలాటిపని చేశా డని పదిమంది ఫక్కున నవ్వుతారు. కన్న కొడుకుగానీ తండ్రికి నువ్విచ్చే గౌరవ మర్యాదలు యింతేనట్రా! లక్షణంగా లలితను పెళ్ళిచేసుకుని యీ ఆస్థితోపాటు యీ రెండు కుటుంబాల మనశ్శాంతికి వారసుడ వైతే మా క్కావలసిం దేముంటుంది చెప్పు.

పాషాణం కరగలేదు – మేఘం విడలేదు.

ఆదిశేషయ్యగారు అంతకుమించి మరి రెచ్చిపోనూలేదు – ఆయన నన్నది ఒక్కటే. "నా మీద లేని ప్రేమ...అనురాగం...గౌరవం కనీసం నా ఆస్థిమీద ఉన్నా నిజం చెప్పెయ్యిరా – ఆస్థంతా నీ పేర వ్రాసి ఎటో వెళ్ళిపోతాను – లేదూ – నువ్వే యీ మమకారాన్ని... బంధాల్ని...త్రెంచుకుని నాకు దూరంగా వెళ్ళిపో."

అంతే.

రామ్మూర్తి ఆదిశేషయ్యగారి హృదయంమీద అడుగు వేసుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు – ఆదిశేషయ్యగారి హృదయం మూగగా యేడ్చింది. తనకు మించిన గౌరవ మర్యాదలు పొందాలని కొడుకులమీద ఆశల పెట్టుకునే తండ్రులకు – కొడుకులు చేసే యింతటి ఘన కార్యాలు ఎంతటి పరిణామాలకు దారి తీస్తాయో చెప్పలేం.

మందు లేని మనోవ్యాధికి గురి అయ్యారు ఆదిశేషయ్యగారు డాక్టర్లు జబ్బేం లేదన్నారు — కాని రోజురోజుకు సడలిపోతున్నా రాయన మానసిక గాయానికి కట్టుకట్టి మాన్పించగల డాక్టర్ నిర్లక్ష్యం చేసి వెళ్ళిపోయాడు వాడే తనకొడుకు — భార్యా వియోగంతో ఎర్పడ్డ గాయాన్ని తిరిగి రేపి వెళ్ళిపోయాడు యీ నాడు పుత్రవియోగం— యిన్నిటిమధ్య పూర్తిగా నలిగిపోయాడు కొడుకుకు కబురుచేయ మని యెంతో మంది యెన్నో విధాల నచ్చజెప్పారు — ససేమిరా ఆయన ఒప్పుకోలేదు 'యికవా డెప్పుడు వచ్చినా నా కోసం రాడని నాకు తెల్సు—నాకోసం తపించేవా డయితే నా మాటకు కట్టుబడి ఉండేవాడు— వాడిలో ఏదయినా పరివర్తన కలిగి ఒక వేళ కనీసం ఆస్తికోసం అయినా వాడం తట వాడొస్తే కొంతయినా ఆత్మశాంతితో చచ్చిపోతానుతప్ప ఉధృతంగా వచ్చిన దగ్గుతెరలవల్ల మాట్లాడలేకపోయారు ఆదిశేషయ్యగారు

తనకుగా తాను తన కొడుకు నాహ్వానించటాని కాయన మన స్సంగీకరించ లేదు

* * *

ఉన్నడిగ్రీ పందపాతిక రూపాయల ఉద్యోగాన్ని సంపాదించి పెట్టింది రామ్మూర్తికి — రమణితో కాపురం పెట్టాడు — కొత్తకాపురం కొత్తకుండలో పీళ్ళలా తియ్యగా సాగిపోయింది. రెండేళ్ళు గడిచినా తండ్రికొడుకుల మధ్య రాకపోకలు ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు లేవు ఆదిశేషయ్యగారు చావుబ్రతుకుల్లో ఉండగా 'ఊళ్ళోవా రెవరో రామ్మూర్తికి కబురు చేశారు — రామ్మూర్తి వెళ్ళాడు — ఏదోరకమైన పరివర్తనతో తన్నాహ్వానించకుండానే తన కొడుకు వచ్చా డని మరణశయ్య మీద ఆదిశేషయ్యగారు కొద్దిగా తృప్తిపడ్డారు లలితా, మేన మామ రాజయ్యగారుకూడా వచ్చారు

రామ్మూర్తి లలితను చూచి గతుక్కు— మన్నాడు

"నేను నీకేం అన్యాయంచేశాను బావా, కనీసం నీ పెళ్లికి నన్ను పిలవనైనాలేదు" లలిత మాటలకు ఆశ్చర్యాన్ని మించి మరీసిగ్గుతో కృంగిపోయాడు రామ్మూర్తి మౌనంగా తల మరోప్రక్కకు తిప్పుకున్నాడు రాజయ్యగారు యేమీ జరగనట్టే ప్రవర్తించారు ఆదిశేషయ్యగారు రామ్మూర్తినీ ..లలితనూ ఒకచోట చూసి కంటతడిపెట్టారు ఆ తడి అరకమునుపే యీ లోకాన్ని శాశ్వతంగా విడచిపెట్టి వెళ్లనూ వెళ్లిపోయారు రామ్మూర్తి చేతుల మీదుగానే ఆదిశేషయ్యగారి అంత్యక్రియలు జరిగాయ్ ఆదిశేషయ్యగారు తన ఆస్తిలో సగం తిరుపతి దేవునికీ మిగిలింది లలిత పేరన వ్రాయించినట్టు యింటి లాయరు వెల్లడిచేశాడు

రామ్మూర్తి ఆవిషయం గురించి యేమీ కలుగజేసుకోలేదు.

'మామయ్య నా పేరన వ్రాసిన ఆస్తి ఎప్పటికయినా నీదే బావా అవసరం అవ్వించిన్నాడు ఒక్క ఉత్తరంముక్క వ్రాస్తే స్వయంగా వచ్చి నీ కందజేస్తాను

లలిత మాటలకు సమాధానం చెప్ప లేదు రామ్మూర్తి అక్కణ్ణుంచి బయట కెళ్లి పోయాడు రాజయ్యగారు కూతురి విశాల హృదయానికి మనసులోనే మెచ్చుకున్నారు ఇంటికి తాళం పెట్టి మర్నాడు ఎవరి దోవన వా రెళ్లి పోయారు

రమణికి నెల తప్పింది, నెలలూ విండాయ్ తొలికానుపు కష్టమైపోయింది రమణి దక్కలేదు పసి గుడ్డు 'కేర్' మంది రామ్మూర్తి కంతా అంధకారమై పోయింది హృదయమంతా బరువెక్కి పోయింది అంతా శూన్యం అంతా చీకటి యెంత నిర్దయగా నన్ను శిక్షి స్తున్నావ్ భగవాన్... ' నా బ్రతు కేం కావాలి? ఏమైపోవాలి, అంతటి నిరాశ లోనూ ఏదో కాంతి కిరణం పాప కేర్ మంది మళ్లీ రమణి ఆత్మకు శాంతి ప్రశాదించు భగవాన్ మిగతా కార్య క్రమం అంతా జరిగేవేళకు లలితా రాజయ్యగారూ వచ్చారు. రామ్మూర్తి చంటిపిల్లాడిలా వెక్కి వెక్కి యేడ్చాడు 'చూడు లలితా నా కెంత అన్యాయం చేసి వెళ్ళిపోయిందో రమణి కాగు . ఆమె ప్రతిబింబాన్ని నాకు విడచిపెట్టి యే శాంతిలోకానికో తరలిపోయింది.. "

లలిత ఓదార్చబోయింది - ఏందుకో ఓదార్చలేదు

ఓదార్పు దుఃఖాన్ని ద్విగుణీకృతం చేస్తుం దనేమో?

రాజయ్యగారికి దుఃఖంతో నోరు పెగ ల్లేదు. పక్కకు తిరిగి కళ్లొత్తుకున్నారు

అంతకు తప్ప యేం చేయ లేక పోయారు

అందరిలాగే పుట్టిపెరిగి, మట్టిలోకల్సి పోయింది రమణి కాని . జీవితంలో చవి చూడవల్సిన ఎన్నో కష్ట సుఖాల్ని. అభిరుచుల్ని పూర్తిగా అను భవించకుండా వెళ్ళిపోయింది

రాజయ్యగారు అర్జంటు పన్లుండటం చేత లలితను అక్కడ వదలిపెట్టి వెళ్ళి పోయారు లలిత పిల్లను సంరక్షిస్తూ వీలైనంతవరకూ రామ్మూర్తి మనస్సును మార్చడానికి .. గతాన్ని మరిపింప జేయడానికి ప్రయత్నిస్తోంది లలిత వచ్చి నెల్లాళ్ళయింది మధ్యలో రాజయ్యగారు రెండు మూడు సార్లు వచ్చి వెళ్ళారు

చూడు బావా! పాప ఎలా చూస్తూందో,

ఎలా చూస్తేనేం లలితా ఆ చూపుల్ని చూసి పొంగిపోయే తల్లికి, ఆ ఆనం దంతో వరద గోదావరిలా పరవళ్ళు త్రొక్కే మాతృమూర్తికా అదృష్టం లేకపోయాక " యేవో జ్ఞాపకాల

బాధతో అక్కణ్ణుంచి లేచి వెళ్ళిపోయాడు రామ్మూర్తి. లలిత కంతా అయోమయ మనిపిస్తోంది. రామ్మూర్తి సరిగా తిండయినా తినటంలేదు. రాత్రిళ్లు నిద్రపోడు – నిద్రపోయినా కొద్దిక్షణాల్లో ఏవో పలవరింతలు. ఒకరోజు రామ్మూర్తి భోజనం చేస్తూ కంచంలో వేలుతో పిచ్చి

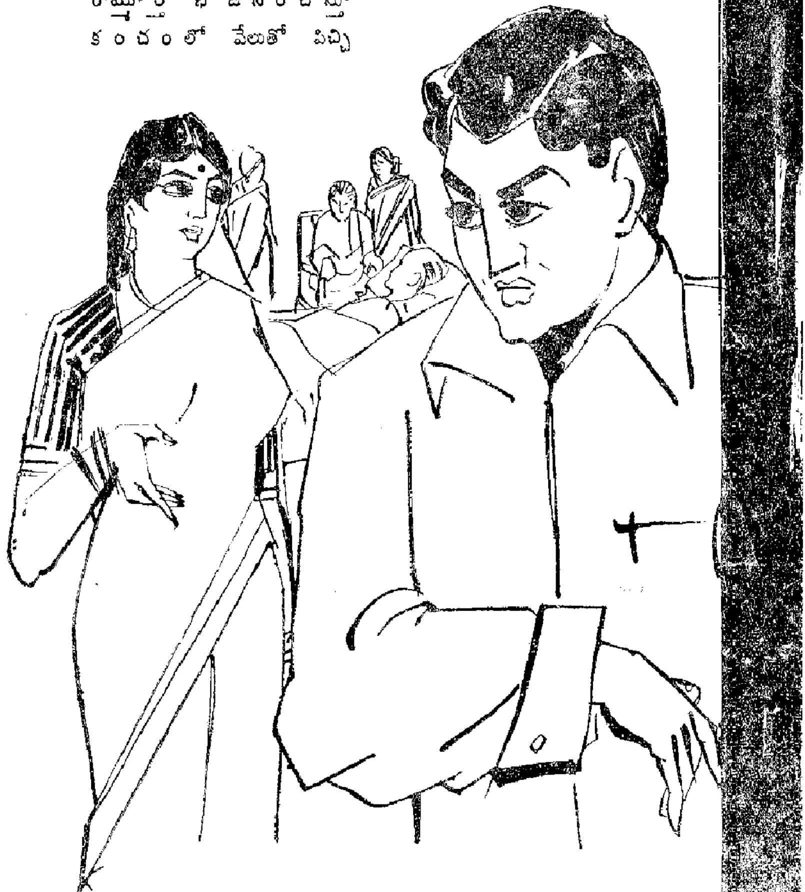

గీతలు గీస్తున్నాడు. "మరికొంచెం పెరుగు అన్నం తినకపోతే నామీద ఒట్టే...కొద్దిగా యీ పులుసు వేసుకుని చెప్పండి ఎలా ఉందో. అలా కొత్తిమీర చూస్తే అమృతం త్రాగినట్టు పెడతారేం

ముఖం'' అనే రమణి యీరోజు తన పంక్తిన లేదు - యికెప్పుడూ ఉండదు

'బావా !'

ఉలిక్కిపడి లలిత ముఖంలోకి చూశాడు

"యేమి టాలోచిస్తున్నావ్ "

సమాధానంగా ఒక్క బరువు నిట్టూర్పు విడిచాడు

ఆ నిట్టూర్పులో అర్థం లలితకు తెల్సు ఆ బాధ ఎంత దారుణమైందో ఆమె ఊహించగలదు "నువ్విలా నీ మనస్సును పాడుచేసుకోవటం యేం బాగులేదు బావా విజమే - నువ్వన్నిటి కంటే ఆధిక్యంగా భావించుకునే రమణి నీకు లేకుండా పోయింది ఆ బాధ నీకంటే వెయ్యి రెట్లుగా మా హృదయాల్ని బ్రద్దలు చేస్తోంది "

అంత బాధలోనూ ఆశ్చర్యపడ్డాడు రామ్మూర్తి

గతాన్ని జ్ఞాపకంచేసి నిన్ను బాధించాలని కాదు బావా ఒక్క దానికి సూటిగా సమాధానం చెప్పు నీమీదే ఆశలు, అనురాగాలు పెంచుకుని జీవితానికో పరిధిని నిర్ణయించుకున్నాక నువ్వు కాదన్ననాడు నా హృదయం ఎంతలా చితికిపోయిందో-అంతకు రెట్టింపుగా నీమీద ప్రేమాభిమానాలు పుట్టుకొచ్చాయ్ ఎందుకో నిన్ను ద్వేషించాలని, నువ్వు మోసం చేశావని అనిపించ లేదు నా ఆశలు ..నా కలలు గగన కుసుమా లయినా - బాధవిపించింది. ఏ రెండు నిముషాలో నని ఖచ్చితంగా చెప్ప గలను ఆ తర్వాత నాబాధను సాను భూతిగా నీ సంతోషాన్ని నా సర్వ స్వంగా మార్చుకున్నాను నన్నొక పిరికి తనం వెంటాడింది బావను నేను సుఖ పెట్టగలనో లేనో అని విన్నన్నివిధాలా సుఖపెట్టే భార్య నీకు లభించిన్నాడు అంతకంటె సంతోషించాల్సిన విషయం మరొకటి లేదనే భావించాను అందుకే నాన్నతోనూ, మావయ్యతోనూ నిక్కచ్చిగా ఆ విషయన్నే చెప్పాను యిప్పుడు చెప్పు బావా, గతాన్ని పది రెట్లుగా ఊహించుకుని బాధపడటమా ప్రస్తుతానికి అనుగుణ్యంగా హృదయాన్ని మార్చుకుని భవిష్యత్తును బాగు చేసుకోవటమా ? ఎందులో ఉందంటావ్ తృప్తి

మధ్యలోనే చెయ్యి కడుక్కుని లేచి పోయిన రామ్మూర్తిని ఏ మనటానికీ తోచక అలా చూస్తూ ఉండిపోయింది లలిత

సాయంత్రం రాజయ్యగారు వచ్చారు చాలా చీకటిపడే వేళకుగాని రామ్మూర్తి యిల్లు చేరలేదు భోజనాలయ్యాక వాకిట్లో కూర్చున్నారు ముగ్గురూ పాప ప్రశాంతంగా నిద్రపోతూంది, వీళ్ళగొడవ తన కేం పట్టనట్లు

'ఓ నెల్లాళ్ళు శెలవుపెట్టి అక్కడికి వచ్చెయ్‌వోయ్ కాస్త విశ్రాంతి తీసుకో

వచ్చు రాజయ్యగారి మాటలకు ఆలో చిస్తూ ఉండిపోయాడు రామ్మూర్తి

'ఏం బావా?'

'సరే' అన్నాడు రామ్మూర్తి ఆ గొంతులో బాధ స్పష్టంగా వినిపిస్తోంది

మర్నాడు పదిగంటల కాఫీసు కెళ్ళి శెలవు కాగితం యిచ్చేసి పన్నెండు గంటలకు తిరిగివచ్చాడు

మూడు గంటలకు పాపతో సహా నల్గురూ బయటపడ్డారు

నెల్లాళ్ళు యిట్టే గడిచిపోయినట్టని పించింది రామ్మూర్తికి. అక్కడున్న నెలరోజుల్లోనూ లలిత రామ్మూర్తిని మామూలు మనిషిగా తయారు చేసింది వెనకటి నిరాశ...దైన్యం రామ్మూర్తిలో యిప్పుడు లేవనే చెప్పాలి- నవ్వుతాడు, నవ్విస్తాడు, వాటి వెనుక? ఏమో మరి!

పాపను యిక్కడే వదిలెయ్ బావా వారం వారం వచ్చి చూసివెళ్ళువుగాని లలిత మాటలకు కాదనలేకపోయాడు పైగా అదీ మంచిదే. తనేం చెయ్యగలడు కనుక? పైగా ఉద్యోగం

తప్పక రావాలి సుమా ప్రతి వారం- మరోసారి హెచ్చరించింది లలిత

'అలాగే'.. రామ్మూర్తి ఆ వేళే బయల్దేరాడు

ఇంటి కొచ్చేసరికి తిరిగి గతం అంతా లావాలా పొంగింది శూన్యం చీకటికెరటాల్లాటి ఆలోచనలు రమణి- రమణి కదిలికలు ఎన్నో ఎన్నెన్నో ...రామ్మూర్తిని పిచ్చివాణ్ణి చేస్తున్నాయ్. మౌనం - ఎవరితోనూ మాట్లాడడు - ఎప్పుడూ ఏదో పరాకు తోటి గుమా స్తాలు ఎంతోమంది ఎన్నోవిధాల ప్రయ త్నించారు లాభం లేకపోయింది యెవరో యిల్లు మార్చేయమని అన్నారు మొదట్లో యిష్టపడలేదు స్నేహితుల బలవంతంమీద యిల్లు మార్చక తప్ప లేదు శేషాద్రి మేష్టారింట్లోకి మారి పోయాడు మార్పు కొంత శాంతి కలి గించినా, ఆలోచనలకో అంతంటూ ఉండేదికాదు మొదట్లో రెండుమూడు వారాలు పాపను చూసివచ్చేవాడు ప్రతి వారం వెళ్ళి - తర్వాత తర్వాత రెండు వారాలకో. .నెలకో - యే రెణ్ణెల్లకో వెళ్ళేవాడు

ఒక్కోరాత్రి యింటిదగ్గర కూర్చుని భవిష్యత్తు గురించి తీవ్రంగా ఆలోచించే వాడు తన భవిష్యత్తేం కావాలి? తనను తనే ప్రశ్నించుకునేవాడు నిజానికి ఎవ రికీ అంతుపట్టని ఆలోచన అది - అయినా దానిగురించే ఆలోచించేవాడు 'తనేంచేయాలి? ఇరవై ఎనిమిదేళ్ళు తనకు పూర్తిగాలేదు మిగిలిన జీవిత మంతా ఎలా గడపాలి? తిరిగి వివాహం ..' ఈ ఆలోచన రావటంతో ఎందుకో నిలువునా కంపించిపోయాడు

నిత్యం ఎవరో ఒకరు రామ్మూర్తిని అదే విషయమై నచ్చజెప్తారు తను కాదనడు ఔనని అంతకంటె అనడు

విర్లిప్తమైన ఓ నవ్వే అతను చెప్పే సమాధానం లేకపోతే అదీ ఉండదు వినన ట్టూరుకుంటాడు యింటికి వచ్చి తిరిగి ఆవిషయంమీదే ఆలోచిస్తాడు

సంవత్సరం అయిపోయింది రమణి పోయి పాప లలిత దగ్గరే పెరుగు తోంది తనకు తోచినప్పు డోసారి వెళ్లి చూసివస్తున్నాడు చివరి కొక ఆలోచన వచ్చి రక్కున ఆగిపోయాడు రామ్మూర్తి 'లలితనే వివాం చేసుకుంటే? లలిత కాదంటే? గతాన్ని త్రవ్వి తనను దెప్పి పొడుస్తే? అంతకంటె చిత్రవధ మరే ముంటుంది పాప యింతకాలం లలిత చేతుల్లోనే పెరిగింది లలితే పాపకు తల్లి కావాలి .ఆ మాతృత్వం నిజం కావాలి కనీసం పాపకోసమైనా లలిత ఒప్పుకుం టుంది ఒక నిర్ణయానికొచ్చిన రామ్మూర్తి అదే విషయాన్ని ప్రస్తావిస్తూ లలితకూ ..రాజయ్యగారికీ ఉత్తరాలు వ్రాశాడు

ఉత్తరం అందుకున్న రాజయ్య గారు లలిత దగ్గర ఆ విషయాన్ని కదిపారు. లలిత యిష్టం లేందే ఆ యింట్లో యేపనీ జరగదు అలా లలిత యిష్టంమీద జరిగే యేపనయినా రాజయ్య గారికి తృప్తిగానూ సహజంగానూ ఉంటుంది అందుకే కూతుర్ని పిలిచి అడిగింది

"ఏమిటి నీ ఉద్దేశం?''

"క్షమించండి నాన్నా నాకు బావమీద ఆ ఉద్దేశం లేదు"

కూతురు సంగతి తెల్సిండీ నిర్ఘాంత పోయారు రాజయ్యగారు

"సరే నీ యిష్టం - బావకు జవాబు వ్రాయనా?"

''నే వ్రాస్తాలే నాన్నా"

"సరే - అయినా ఒక్కసారి ఆలో చించి - నీ కేదిమంచిదని తోస్తే అలా చెయ్యమ్మా''

''అలాగే నాన్నా."

* * *

లలిత దగ్గర్నుంచి వచ్చిన ఉత్తరాన్ని ఆత్రుతగా చదవటం మొద లెట్టాడు రామ్మూర్తి

''బావా!

ఇలా వ్రాస్తున్నందుకు క్షమించు- పిడుగుపాటు కేర్పడిన వెలితిని పిడు గుల్తో పూడ్చడం అసాధ్యం ఆ శూన్యాన్ని ఆ అగాధాన్ని మరో మట్టితో పూడ్చాలి ..సానుభూతి . వాత్సల్యం అభిమానంలాటి మట్టితో మన యిద్దరి పట్ల మన కుండవల్సిన అభిప్రాయాలకు అదొక్కటే మార్గం నా కున్న అభిప్రాయం అది ప్రేమాభి మానాల్ని పంచియిచ్చే సోదరిగా నీ హృదయంలో నాకు స్థానాన్నిస్తే అది చాలు బావా

బావా ఒక్కమాట - నువ్వెలాగూ పెళ్ళిచేసుకోవాలని సంకల్పించుకున్నావు

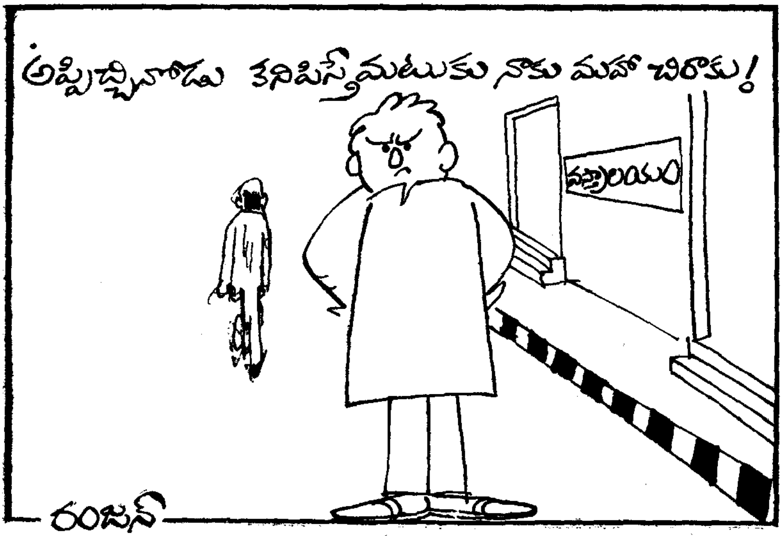

కనుక... తిరిగి ఆ అభిప్రాయాన్ని చంపుకోకుండా... నీ ఆదర్శాల కనువైన అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకో. కనీసం నా యీ కోరికైనా మన్నించు బావా... ఉంటాను.

లలిత''

ప్రపంచం అంతా గిర్రున తిరిగినట్లయింది. కాలం స్థంభించి పోయినట్లుంది. కోపం... ద్వేషం... అసహ్యం... తో వణికి పోయాడు రామ్మూర్తి. ఏమిటిలా తన జీవితంతో దేముడు చదరంగం ఆడుతున్నాడు. యెందుకీ కఠిన పరీక్షలు? నేనేపాపం చేసాను భగవాన్' వాపోయాడు రామ్మూర్తి...

మరో పది రోజుల్లో లలిత పెండ్లి శుభలేఖ వచ్చింది. పెళ్ళికుమారుడు యింజనీరు ... ఎందుకో రామ్మూర్తి తనతో పోల్చుకున్నాడు...తనొక చిన్న గుమస్తా...అతను యింజనీరు. తనలాటి నలుగురు గుమస్తాల జీతం ఆయనకొక్కడికి...పైగా అధికారం... హోదా ... అప్రయత్నంగానే అనుకున్నాడు, 'నువ్వెంత అదృష్టవంతురాలివి లలితా.' ఆ మాటలకు తనే ఆశ్చర్యపోయాడు. ఆక్షణంలో లలితం టే రామ్మూర్తికి ద్వేషంలేదు. కోపంలేదు. ఏదో జాలి, సానుభూతి, రెండు కన్నీటిబొట్లు శుభలేఖమీద రాలాయ్. అవి దుఃఖాశ్రువులు కావు. ఆనంద బాష్పాలు- పెళ్ళి రెండ్రోజు లుందనగా రాజయ్యగారు వచ్చారు.

"ఆరు వారాలుగా అసలు రావటం మానేశేవేం ?"

జవాబు చెప్పలేదు రామ్మూర్తి.

"అన్నీ నీకు తెల్సు-నేను చెప్పవల్సిన వాణ్ణి కాదు. విధివిలాసాన్ని మనం కాదనలేం. యెలా జరగవల్సినవి అలా జరిగిపోతూనే ఉంటాయ్... మనలో మనం తాత్కాలికమైన ద్వేషాలు పెంచుకోవటం..."

''మామయ్యా''

"నీ బాధ నాకు తెల్సు రామం .. నీ చేతిమీదుగా రెండు అక్షింతగింజలు వేసి తన నాశీర్వదించమని లలిత తన మాటగా నీతో చెప్పమంది."

రామ్మూర్తి హృదయం చలించిపోయింది. "అలాగే మావయ్యా. సంతోషంగా వస్తాను. హృదయపూర్వకంగా ఆశీర్వదిస్తా."

రాజయ్యగారి హృదయం తేలిక పడింది. రామ్మూర్తిని స్వయంగా తీసుకుని మరీ వెళ్ళారు.

లలిత పెళ్ళయిపోయింది.

"పాపను నాతో తీసుకు వెళ్ళిపోతాను మావయ్యా."

'మిష్టర్ రామ్మూర్తీ!' లలిత భర్త కేశవమూర్తి పిలుపుకు అటు తిరిగాడు రామ్మూర్తి...

'లలితతోనే పాపనీ ఉండనీండి, కొంతకాలం..తర్వాత తీసుకెళ్దురుగాని..'

జవాబు చెప్పలేకపోయాడు రామ్మూర్తి.

కేశవమూర్తి రామ్మూర్తిని అహ్వానించాడు తనింటికి. రామ్మూర్తి వెళ్ళాడు.

"చూడు బ్రదర్! లలి తంతా నాకు తెలియజేసింది. మిగిలిన జీవిత మంతా యిలా నిస్సారంగా గడిపేకంటే... యేదో ఒక నిర్ణయాని కొచ్చి తిరిగి మీ యింటి దీపాన్ని వెలిగించుకోవల్సిన బాధ్యత యెంతయినా నీకుంది. కనీసం పాపకోసం అయినాసరే ..."

మౌనంగా ఊరుకున్నాడు రామ్మూర్తి ... కేసవమూర్తి దగ్గర ... లలితదగ్గర శెలవు తీసుకుని బయట పడ్డాడు.

మరో ఆరు మాసాల తర్వాత రామ్మూర్తికి శేషాద్రిమాస్టా రమ్మాయి రుక్మిణితో వివాహ మయింది. లలిత, కేశవమూర్తి, రాజయ్య గారూ కూడా వచ్చారు.

"ఇదిగో బావా నీపాప ... మావారు పేరు కూడా పెట్టేశారులే...ఉషాబాల. బాగుందికదూ..."

బొద్దుగా...ముద్దుగా రమణిపోలికల్లో ఉంది ఉషాబాల. హృదయానికి బలంగా హత్తుకున్నాడు."నారమణి ప్రతిబింబాన్ని నాకు వప్పజెప్పావ్...చూడు లలితా... అంతా దాని పోలికే" రామ్మూర్తి కంఠం బాధతో వణికింది. ఉషాబాలను వదిలి వెళ్ళటం లలితకూ బాధనిపించింది. బాధగా భర్తముఖంలోకి చూసింది.

'ఇంకో ఆర్నెల్లలో నీకూ ఓ ఉషాబాలో, ఉషాబాలుడో వస్తాళ్లే' నెమ్మదిగా లలిత చెవిదగ్గర అన్నాడు కేశవ

మూర్తి. లలిత సిగ్గుగా ముడుచుకుపోయింది.

'ఉత్తరాలు వ్రాస్తూండు బావా. ఏం రుక్మిణక్కా, నువ్వుగూడా.'

'చూద్దాం' రుక్మిణి నిర్లక్ష్యం అందర్నీ ఆశ్చర్యపర్చింది. రామ్మూర్తి

'కించ పడ్డాడు కదలిపోయారు లలితా, కేశవమూర్తీ...

రాజయ్యగారు కూడా ఆ సాయంత్రం వెళ్ళిపోయారు

* * *

రుక్మిణి కాపురానికొచ్చిన యీ ఏవి దేళ్ళ రామ్మూర్తి జీవితంలో నూ రామ్మూర్తి సుఖం కంటె నరకమే ఎక్కువగా అనుభవించాడని చెప్పవల్సి వస్తుంది భర్త తన మాట కెదురు చెప్పకూడదు తనను స్వతంత్రంగా తిరగనివ్వాలి తనెంత చెప్తే అంతగా ఆ యింట్లో జరగాలి తన అనుమతి లేనిదే యిటున్న చీపురుపుల్ల అటు పెట్ట డానికి వీల్లేదు యిదీ రుక్మిణి వరుస ఇక ఆ యింట్లో 'ఉషాబాల' జీవితం ఒక సమస్యగా పరిణమించింది నలుగురిలో తనలా కల్సి తిరగ కూడదు యిరువైనాలుగ్గంటలూ వెట్టిచాకిరీ చేస్తూ యింటిని అంటిపెట్టు క్కూర్చోవాలి సరియైన తిండీ, బట్టలకు నోచుకోలేదు ఉషాబాల. రామ్మూర్తి భార్య మాట కెదురు చెప్పడు, చెప్పలేడు, యంత్రంలా పని చేసుకుంటూ పోతోంది ఉషాబాల

ఓనాడు ముచ్చటపడి రెండు జడలు వేసుకుంది ఉషాబాల

'నీ పాడు మొహానికదొక్కటే తక్కువ ముడిచుట్టుకో చాలు' అంటూ దగ్గరుండి జడను ముడి వేయించింది రుక్మిణి

అప్పుడప్పుడు లలిత వచ్చి ఉషా బాలకు అర్థరూపాయి యిచ్చేది పువ్వులు కొనుక్కోమని . . తను కొనుక్కోవటానికయినా ఆ యింట్లో స్వతంత్రం లేదు ఆ డబ్బులు ఓచోట భద్రంగా దాచేది

ఎవరో అమ్మాయి ఎర్రటి రిబ్బను జడకు కట్టుకుని వెళ్తూంటే దాని మీద తనకు మనస్సు పుట్టింది రిబ్బన్ల అబ్బిని పిలిచి ఓరిబ్బను కొనుక్కుంది.

'యెక్కడిదే నీకది' రుక్మిణి అదలింపు

'అణా యిచ్చి కొన్నానమ్మా

'నీకు డబ్బు లెక్కడివి ?'

మాట్లాడలేదు ఉషాబాల

'దొంగతనంకూడా చేస్తున్నావా ... ఆచెంపా యీచెంపా వాయించింది. 'పుట్టి తల్లిని పొట్టబెట్టుకున్నావ్ యీ దొంగ బ్రతుకు బ్రతక్క పోతే చావరాదూ' ఒక్క మొట్టికాయ మొట్టి వెళ్ళిపోయింది రుక్మిణి

నీతోపాటు నన్నూ తీసుకు వెళ్ళ కుండా యెందుకు వదిలేశావమ్మా అని వెక్కి వెక్కి యేడుస్తూండగా రామ్మూర్తి వచ్చాడు

'ఎప్పుడూ ఏడుపుముఖం నువ్వూ. నా కక్కనిపించకు పో' అని కసిరాడు. దానితో ఉషాబాల మరీ ... మరీ ... యేడ్చింది

కన్నతండ్రే ఇంత కఠినంగా ప్రవర్తిస్తుంటే పిల్లల గతేంకావాలి?

తనకడుపు ఇన్నాళ్ళకు ఫలించబోతున్న రుక్మిణిలో ఉషాబాల మీదున్న ద్వేషం ద్విగుణీకృతం కాజొచ్చింది ఫలితంగా ఆమె బ్రతుకా ఇంట్లో మరీ దుర్భరమైపోయింది

రుక్మిణి ప్రసవించింది

మగపిల్లవాడు పుట్టాడు

ఇటు రామూర్తికీ, అటు రుక్మిణికీ సంతోషాని కవధుల్లేకుండా పోయింది

ఇలా సతమత మౌతున్న ఉషాబాల యేనాడూ ఎవరితోనూ ఏమీ చెప్పేది కాదు లలితకు కూడా చెప్పేదికాదు

ఉషాబాలకు పద్నాలుగేళ్ళొచ్చాయ్

వయస్సుతో బాటు కోరికలూ పుట్టటం ప్రకృతి సహజం

కాని .

తనంతట తాను ఎలా చెప్పుకోగలదు? ఏమని చెప్తుంది? ఆయింట్లో గోడు విన్పించుకొనే దెవరు?

తను బట్టలుతక్కపోతే ఇల్లు ఊడవకపోతే బూజులు దులపకపోతే తనను మందలించే వాళ్ళు ఉన్నారాయింట్లో తను కడుపునిండా తినకపోతే అడిగేవాళ్ళు లేరు పైగా పోతులాగ తింటానికి తప్ప యెందుకూ పనికిరావని సవితల్లి రుక్మిణి దెప్పిపొడుస్తుంది

"నాకూ అందరిలా ఓ మాంగల్యం ఉంటే. భర్తతో కాపురం చేస్తూంటే "

అంటు తోమటం ఆపేసి ఏమిటలా రోడ్డువెపు చూస్తున్నావ్ నీ మొగు డెవడూ అక్కడ లేడులే

రుక్మిణి పొలికేకతో తియ్యటి ఆలోచనలుకూడా చెదరిపోతాయ్. .తన కాయింట్లో ఆలోచించుకోటానికైనా హక్కు లేదన్నమాట

ఆ రోజు రామ్మూర్తి, రుక్మిణి, బాబు సినిమా కెళ్తున్నారు

ఉషాబాల కెంతో ఉత్సాహం కల్గింది తనింతవరకూ సినిమా ఎలాఉంటుందో చూడలేదు తననూ తీసుకవెళ్తే.

ఉత్సాహా న్నాపుకొలేక అడిగేసింది 'నేనూ వస్తానమ్మా సినిమాకి'

'నీ మొహానికి దొక్కటే తక్కువ వెళ్ళు' గర్జించింది రుక్మిణి.

ఇంత సంతోషమూ చప్పున చల్లారిపోయింది ఓ మూల కూర్చుని వెక్కి వెక్కి యేడ్చింది వాళ్ళు సినిమా కెళ్ళిపోయారు.

ఉషాబాలలో ఏదో చైతన్యం, తెగింపు కల్గుతోంది. ఇప్పుడిప్పుడే— ఒంటరితనంలో ఆలోచనలు తన తెగింపును మరీ సమర్ధించాయ్ యెవరికీకాని తనీయింట్లో ఉంటేనేం? లేకపోతేనేం? తనను గురించి బాధపడేవాళ్ళు లేనప్పుడు తనెందుకు బ్రతికి? చచ్చిపోవటమా?

హేయ మవిపించింది మరెలా? ఏం చేయాలి? ఎక్కడికి కెళ్ళాలి?

'లలిత పిన్ని' మెరుపులా మెదిలింది

అక్కడికి కెళ్తే

పరిణామా లెలా ఉంటాయో? ఏమైనా సరే

తనను సానుభూతితో అర్థం చేసుకునే వాళ్ళెవరయినా ఉన్నా రనుకుంటే అది 'లలితపిన్ని' ఒక్కతే

యీ ఆలోచన రాగానే గుండె రాయి చేసుకుంది దాచుకున్న డబ్బు తీసుకుంది మూడుమైళ్ళ దూరంలో ఉన్న లలిత యింటికి రిక్షాలో బయల్దేరింది యేదో మొండితనం ధైర్యం ఆవహించిం దామె హృదయంలో

రిక్షావాణ్ణి పంపేసి యింట్లో అడుగు పెట్టింది ఒంటరిగా వచ్చిన ఉషాబాలను చూసి నిర్ఘాంత పోయింది లలిత కొద్ది క్షణాల క్రిందట ధైర్యం అంతా నీరుగారి పోయింది బావురు మంటూ పిన్ని ఒడిలో తల దాచుకుంది ఉషాబాల విషయాన్ని తెల్సుకున్న లలితకు రామ్మూర్తి మీద తెగ విద్వేషం యేర్పడింది యిలా కన్నకూతుర్ని చిత్రహింసకు గురిచేస్తా డని ఊహించే ఉంటే యేనాడో తను కొంత జాగ్రత్త పడేది లలిత తల నిమురుతూ మందలించింది ఉషాబాలను 'చాలా తొందర పడ్డావు ఉషా ఉత్తరం వ్రాస్తే నే నొచ్చేదాన్నిగా పోవి నె నొచ్చినప్పుడు ఎప్పుడూ ఆ విషయమే చెప్ప లేదు యిలా చెప్పా చెయ్యకుండా వచ్చేస్తే లోకానికి కళ్ళులేవు ఉషా లోకంవరకూ యెందుకు? అయిన వాళ్ళే నిందలు వేస్తారు

ఒళ్ళు జలదరించింది ఉషాబాలకు అప్పటిగ్గాని తను చేసినపని యెంతటి దారుణ పరిణామాలకు దారి తీస్తుందో ఊహించలేక పోయింది వెక్కి వెక్కి యేడుస్తూ ఉండిపోయింది

'లే ఉషా భోజనం చేద్దువుగాని '

ఉషాబాల లేచింది ముఖంకడుక్కుని వచ్చి భోజనందగ్గర కూర్చుంది

లలిత మరీమరీ కొసరి వడ్డిస్తూంది యింతటి ఆప్యాయతతో తనొక్కనాడు ఐనా ఆ యింట్లో భోజనం చేసిందా? మధురానుభూతి పొందింది యీ నాడు పిన్ని బలవంతంగా తనచేత తినిపిస్తోంది తన జీవితంలో యీ రోజు మర్చిపోలేనిది

భోజనం చేశాక యిద్దరూ వాకిట్లో కూర్చున్నారు

'బాబాయ్‌గారు లేరా పిన్నీ?'

కేంప్ కెళ్ళారు, రెండ్రోజుల వరకు రారు పోయి పడుకుందాం రేపుదయాన్నే యింటి కెళ్దాం '

'పిన్నీ!'

'నేనూ నువ్వూ కలిసే వెళ్దాంలే నే చెప్తాగా '

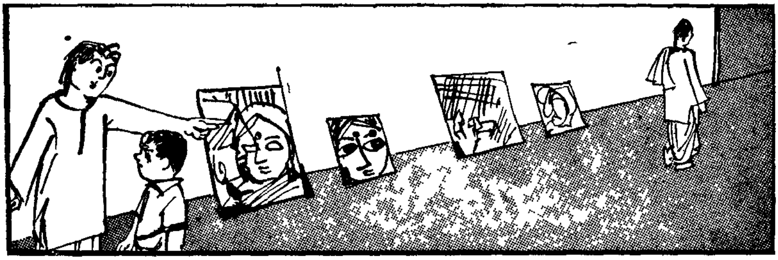

"ఆ వెళ్ళే ఆయనతో ఆ బొమ్మ నువ్వు వేశానని చెప్పావో డొక్క చీరేస్తాను ఆ బొమ్మకు వెయ్యి రూపాయ లిచ్చాడు ఆయన "

కొంత ధైర్యాన్ని చేజిక్కించుకుంది ఉషాబాల

యిద్దరూ నిద్ర కుపక్రమించారు

* * *

ఉదయం ఎనిమిదిగంటలకు ఉషాబాలతో యిల్లుచేరిన లలితను చూసేసరికి రామ్మూర్తీ రుక్మిణీకూడా నిశ్చేష్టులయ్యారు. ఒక్క క్షణం సేపు రుక్మిణి ముఖం అప్పటికప్పుడే జేవురించింది ప్రక్కన లలిత లేకపోతే ఉషాబాల గతి ఏ మయ్యేదో !

"రాత్రి యెనిమిది గంటలకు మా వారూ నేనూ వచ్చాం బావా మీరు సినిమా కెళ్ళారు ఆయన తప్పనిసరిగా యిక్కణ్ణుంచి మరోఊరు వెళ్ళవల్సి వచ్చింది. ఆ రాత్రికిరాత్రే నన్నిక్కడుండిపొమన్నారు అయన వెళ్ళిపోయారు కాని యింటిదగ్గర పిల్లల్ని ఒంటరిగా వదిలేసివచ్చాం నా ధ్యాసంతా అచే ఉంది మనస్సు నిలువలేదు ఒంటరిగా వెళ్ళలేక ఉషను తోడు తీసుకెళ్లాను క్షమించు బావా "

రామ్మూర్తి కేం చెప్పటానికి పాలు పోక మౌనంగా ఊరుకున్నాడు రుక్మిణి మూతి విరిచి లోపలి కెళ్ళిపోయింది

ఉషాబాల గండం గడిచినట్లు బరువుగా నిట్టూర్చింది లలితకు మనస్సులోనే వెయ్యిదణ్ణాలు పెట్టుకుంది

ఆ మధ్యాహ్నం ఉషాబాల లలిత ప్రక్కనే కూర్చుని భోజనం చేసింది అయిష్టంగానే రుక్మిణీ భోజనం చేసింది వాళ్ళతోనే

నాలుగ్గంటలకు కాఫీ లయ్యాక అంది లలిత, 'అలా పార్కు కెళదామా బావా '

'ఏం రుక్కూ '

'నేను రాలేను. మీరు వెళ్ళండి ..'

లలిత రామ్మూర్తి బాబును తీసుకుని పార్కువైపు నడిచారు దారిలో ఎవరూ ఏం మాట్లాడుకోలేదు బాబు తనలో తనే యేదో గొణుక్కుంటూ మురిసిపోతున్నాడు పార్కు చేరాక యిద్దరూ ఓ మూలగా గడ్డిమీద కూర్చున్నారు బాబు విపరీతంగా గోల చేస్తూంటే

రామ్మూర్తి గట్టిగా కసిరాడు బాబు బిక్క మొహం వేసుకుని లలిత ఒళ్ళో చేరాడు

"నా మీద నీ కింకా కోపం పోలేదా బావా" లలిత మొదలుపెట్టింది గడ్డిలో వేళ్ళతో గీస్తూ

"నీ మీద నా కెందుకు లలితా కోపం? నువ్వేం చేశా వని?"

కొద్ది క్షణాలు మౌనంగా ఊరుకుని తర్వాతఅంది లలిత 'నీ పెళ్ళికొచ్చినప్పు డొకటన్నావ్ గుర్తుందా బావా'

'ఏమి' టన్నట్టు లలిత ముఖంలోకి చూశాడు రామ్మూర్తి

'నా రమణి ప్రతిబింబాన్ని నాకు వప్ప జెప్పావ్ చూడు లలితా అంతా దాని పోలికే' అన్నావు గుర్తుందా బావా

'లలితా' ఒక్కసారి రామ్మూర్తి ముఖం అంతా కళాహీనమై పోయింది గతం అంతా కళ్ళముందు మెదిలింది యేదో వెలితి కన్పించింది యేదోతప్పు చేయరానితప్పు చేశాడు తను హృదయం బరువెక్కిపోయింది

'ఆ ప్రతిబింబాన్నేనా బావా నువ్వు యిప్పుడు అన్యాయం చేసేది'

'లలితా!' గొంతు గాద్గదిక మైంది శరాఘాతం తిన్నట్టుగా ఐపోయాడు రామ్మూర్తి

'ఉష గురించి నువ్వే పట్టించుకోక పోతే ఆ లేతహృదయం ఏమైపోతుందో ఆలోచించు బావా'

'లలితా!' యీమారు రామ్మూర్తి కళ్ళలో నీళ్ళు స్పష్టంగా లలిత కంట బడ్డాయ్ 'చాలా అన్యాయం జరిగి పోయింది లలితా ఉషకు యేవో గడ్డు తెరలక్రింద పడిపోయి నా రమణికి అన్యాయం చేస్తున్నాను నా రమణి ప్రతి బింబాన్ని నరకయాతనకు గురిచేశాను నా కళ్ళు తెరిపించావ్ నువ్వు నిజంగా నా పాలిట దేవతవు లలితా'

'బాధపడకు బావా మావయ్య నాపేర వ్రాసిన ఆస్థి ఉందిగా అది ఉష పెళ్ళికి వినియోగిద్దాం నా మాట కాదనకు'

'నీ యిష్టం నీ యిష్టం వచ్చినట్లే చెయ్యి లలితా ఉషకు నిజమైన మాతృ మూర్తివి నువ్వే'

'పద బావా చాలా ఆలస్యమైంది యింటికి పోదాం'

యిద్దరూ లేచారు

* * *

"ఎంత నంగనాచివే రాత్రంతా యే మొగుళ్ళకోసం తిరిగావో తిరిగి, తిరిగి కొంపచేరి తగుదునమ్మా అని దాన్ని వెంటబెట్టుకొచ్చావ్, కప్పిపుచ్చుకోవడా నికి నిత్యం నిన్ను చూస్తూనే ఉన్నాను యెప్పుడూ ఆ చూపులు రోడ్డుమీదే

'అమ్మా' సహించలేక పోయింది ఉషాబాల.

'ఎవరే నీకు అమ్మ నీ యమ్మ యేనాడో చచ్చింది సిరిగల తల్లివి పుట్టిన్నాడే తల్లిని చంపేశావ్ ఈ యింటి పరువు ప్రతిష్టను మంటగలప

డానికి దాపురించావ్ శనిలా ఈ యింటిని పట్టుకు పీడిస్తున్నావ్. .చావు ' జుత్తు పట్టుకుని రుక్మిణిని బలంగా తోసిన విసురుకు తూలిపడబోయిన ఉషాబాలను అప్పుడే గుమ్మంలో అడుగుపెట్టిన లలిత గభాల్న పట్టుకుంది రామూర్తి యీ దృశ్యాన్ని చూసి సహించలేపోయాడు కోపంతో నిలువునా కంపించిపోయాడు రుక్మిణి గొంతు మేఘగర్జనలా ఉంది రామూర్తికి 'ఏం యింకా ఆ సెంగనాచిని యింట్లో పెట్టుకుని '

అంతే

చెంప 'ఛెళ్ళు . ఛెళ్ళు' మంది

లలిత వారించబోయింది – రుక్మిణికి తగలవల్సిన దెబ్బ లలిత చెంపను ఛెళ్ళు మనిపించింది–

రామ్మూర్తి నిర్ఘాంత పోయాడు– తన తొందరపాటుకు బిడియపడ్డాడు చిన్నగా నివ్వింది లలిత – ఫరవాలేదులే బావా – నువ్వు మరీ ఆవేశపరుడవు – యెంత తోస్తే అంతే బావా రుక్మి ణక్క కడుపుతీపి తెలియనిది కాదు కొంచెం ఆవేశపరురా లంతే – అంత కంటే అమాయికత్వం అంటేనే మంచి దేమో ? ఆడపిల్ల బరు వామెకు తెలియంది కాదుగా–తనపెళ్ళి కెంత కష్టపడ్డారో– యెంత ఆతృత పడ్డారో తనకూ తెలుసు. కన్నకూతురైనా పవితికూతురైనా ఎది గిన ఆడపిల్లను ఒకసమిష్టి కుటుంబంలో ఉంచుకోవటం యెవరికిమాత్రం గౌర వం ? . పోతే. సానుభూతినీ ప్రేమనూ పంచియిచ్చిన మూర్తిగా... తన పిల్లను ఒక అయ్యచేతిలో పెట్టాలనే బాధ్యత ఎప్పటికీ తప్పదు అంతేకదూ అక్కా

రుక్మిణి కొద్ది క్షణాలు మాట్లాడలేక పోయింది – ద్రవిస్తున్న హృదయంతో కన్నీరు కార్చింది మౌనంగా వెళ్ళి ఉషాబాలను గాఢంగా కౌగలించుకుంది – మూగమనసులు కన్నీళ్ళు కార్చాయ్. మ మ తా ను రా గా ల్ని ఒ ల క బో సు కున్నాయ్ రామ్మూర్తి హృదయం పులకించింది లలిత కళ్ళు కాంతితో మెరిశాయ్ దూరంగా ఎవరివో పెళ్ళి బాజాలు .

మరో పదిహేను రోజులనాటికి రామ్మూర్తి యింట్లోనూ విన్పించాయ్ పెళ్ళి బాజాలు– ఉషాబాల సిగ్గుతో పెళ్ళి పీటలమీద ముడుచుకుని పోయింది – లలిత అందర్నీ ఆహ్వానిస్తూ సందడిగా తిరుగుతూంది – కేశవమూర్తి అక్షింత లందరిచేతుల్లోనూ పోస్తున్నాడు – పిల్ల లంతా ఓ మూల చేరి గోల చేస్తున్నారు– రామ్మూర్తి శూన్యంలోకి చూస్తున్నాడు– రమణి అశీర్వదించడానికి వచ్చిందోలేదో అని . రుక్మిణి అల్లుణ్ణి చూసి మురిసి పోతోంది–మంత్ర ఘోషలో మాంగల్యం ఉషాబాల మెడ నలంకరించింది

ఉషాబాల–నునుసిగ్గుల మధిర గ్రోలి తేలిపోతున్న ఉషాబాల – భర్తతో తరలి పోతోంది అత్తింటికి